

Herontwikkeling Emmerseweg 2 en 2A te Diessen

Ecologische quickscan

J.F.G. Maassen

Herontwikkeling Emmerseweg 2 en 2A te Diessen

Ecologische quickscan

Datum 22-11-2023

Maassen *ecologisch advies en onderzoek*

Jan Mosmanslaan 23
5237 BB 's-Hertogenbosch
06-12571130
maassen36@ziggo.nl
K.v.K 64413152
btw-id NL001289728826
rek.no NL55 INGB 0003 0208 71

<i>Projectno.</i>	<i>2311-1</i>
<i>Tekst en samenstelling</i>	<i>J.F.G. Maassen</i>
<i>Foto's</i>	<i>J.F.G. Maassen</i>
<i>Foto op omslag</i>	<i>J.F.G. Maassen, Herontwikkeling Emmerseweg 2 en 2A te Diessen</i>
<i>In opdracht van</i>	
<i>Wijze van citeren</i>	<i>J.F.G. Maassen, Herontwikkeling</i>
<i>Contactpersoon</i>	<i>Dhr. G.Bosmans (Crijns Rentmeesters)</i>
<i>Status</i>	<i>Definitief</i>
<i>Datum</i>	

© 2023 Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, 's-Hertogenbosch

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoeklocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen.

Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere verstrekte gegevens. De opdrachtgever vrijwaart Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	Inleiding	9
	1.1 Aanleiding	9
	1.2 Doelstelling	9
	1.3 Toetsingskader	9
	1.4 Leeswijzer	10
	1.5 Samenvatting van het onderzoekresultaat	
2	Het plangebied, beoogde ontwikkeling en ingrepen	11
	2.1 Ligging van het plangebied	11
	2.2 Inrichting en het huidig gebruik van het plangebied	11
	2.3 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen	14
3	Wettelijk kader	15
	3.1 Inleiding	15
	3.2 Soortenbescherming	15
	3.3 Gebiedsbescherming	17
	3.4 Beschermd houtopstanden	18
4	Onderzoeksresultaat	19
	4.1 Methodiek	19
	4.2 Gebiedsbescherming	20
	4.2.1 Natura 2000	20
	4.2.2 Provinciale beschermingszones.	21
	4.3 Soortenbescherming	22
	4.3.1 Vaatplanten	22
	4.3.2 Zoogdieren (grondgebonden)	22
	4.3.3 Zoogdieren (vleermuizen)	24
	4.3.4 Vogels	25
	4.3.5 Reptielen, amfibieën en vissen	27
	4.3.6 Ongewervelden	28
	4.4 Bescherming houtopstanden	29
5	Conclusie	30
	5.1 Toetsing aan de Wet natuurbescherming en provinciale regelgeving	30
	5.2 Samenvatting en vervolgstappen	31
6	Voorzorgsmaatregelen, mitigatie en aanbeveling	32
	6.1 Algemene voorzorgsmaatregelen	32
	6.2 Bijzondere voorzorg- en mitigatiemaatregelen	32
	6.2 Aanbeveling en advies	33
7	Bronnen	34
	Bijlage 1 - Toelichting soortenbescherming	35
	Bijlage 2 - Soorten van de Vogelrichtlijn	36
	Bijlage 3 - Soorten van de Habitatrichtlijn	37
	Bijlage 4 - Nationaal beschermde soorten ('andere soorten')	39
	Bijlage 5 - Soorten met een vrijstelling	43
	Bijlage 6 – Werken met een gedragscode	44

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer heeft het voornemen tot de oprichting van een nieuwe woning tussen de adressen Emmerseweg 2 en 2a te Diessen op grondgebied dat momenteel onbebouwd en in gebruik als siertuin is.

Binnen de wettelijke kaders waarbinnen deze ontwikkeling plaats vindt is ook een ecologisch onderzoek in de vorm van een quickscan flora en fauna vereist om vast te stellen of de voorgenomen ingrepen tot overtredingen van de Wet natuurbescherming of provinciale regelgeving ter bescherming van natuur en landschap kunnen betekenen. Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is aangezocht om deze quickscan uit te voeren.

1.2 Doelstelling

Doormiddel van deze quickscan worden aanwezige beschermde natuurwaarden in beeld gebracht en de mogelijke effecten daarop als gevolg van de beoogde herontwikkeling.

Het doel van dit onderzoek is het vaststellen/uitsluiten van aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Beoordeeld wordt op welke wijze en in welke mate de beoogde ontwikkeling effect kan hebben op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Aanvullend wordt bepaald of ontwikkelingen effect hebben op beschermde natuurwaarden van nabijgelegen Natura 2000- gebieden en gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden die op basis van de Wet natuurbescherming en gemeentelijke regelgeving beschermd zijn. Als de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten die een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming tot gevolg kunnen hebben, wordt de noodzaak voor een ontheffingsaanvraag beoordeeld en/of doet deze quickscan aanbeveling voor vervolgstappen om overtreding van deze verbodsbepalingen te voorkomen.

1.3 Toetsingskader

Deze quickscan toets aan

- Wet natuurbescherming op de onderdelen
  - Wnb soortenbescherming
  - Wnb gebiedsbescherming
  - Wnb houtopstanden
- Provinciale regelgeving op de onderdelen
  - Natuur Netwerk Brabant
- Gemeentelijke regelgeving op het onderdeel
  - APV-bomenkap

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de inrichting van het plangebied, de ligging van het plangebied in de omgeving en de voorgenomen ingrepen en herontwikkeling beschreven. In hoofdstuk 3 wordt het wettelijk kader geschilderd dat de Wet natuurbescherming en de provinciale regelgeving biedt. Hoofdstuk 4 beschrijft in het eerste onderdeel de uitvoering van het onderzoek en de methoden die hierbij gehanteerd worden. In de volgende onderdelen van dit hoofdstuk worden de gebiedsbescherming en soortenbescherming behandeld. Per gebied en soortgroep wordt behandeld welk effect de ingrepen op beschermde soorten en gebieden kunnen hebben. In hoofdstuk 5 worden de mogelijke effecten die tot een overtreding van de Wet natuurbescherming kunnen leiden op beschermde gebieden en soorten kort samengevat. Aangegeven wordt welke overtredingen van wetsartikelen mogelijk zijn en voor welke ingrepen vervolgonderzoek en/of ontheffing nodig zijn. In

hoofdstuk 6 wordt aangegeven welk voorzorg- en mitigatiemaatregelen gewenst zijn om overtredingen te voorkomen.

1.5 Samenvatting van het onderzoekresultaat

- Overtredingen van de regelgeving van de Wet natuurbescherming en Interim omgevingsverordening NB met betrekking tot de gebiedsbescherming zijn niet aan de orde.
- Directe aantasting van verblijfplekken van vleermuizen ten gevolge van de ontwikkeling kan geheel uitgesloten worden. Om verstoring van mogelijke verblijfplekken in nabijgelegen bebouwing en, in meer in algemene zin, verstoring van foerageergebied van vleermuizen (en andere nachtdieren) te voorkomen dienen zowel in de uitvoerende als gebruiksfase een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden in het bijzonder met het oog op een overmaat aan lichtbelasting.
- Met het oog op een mogelijke aanwezigheid van de alpenwatersalamander dienen een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden of op basis van en goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden om een overtreding van Wnb § 3.3 te voorkomen.
- Om een overtreding van Wnb § 1.3 art 1.11 inzake de zorgplicht te voorkomen dienen ook voorzorgsmaatregelen genomen te worden met het oog op aanwezigheid voor een aantal algemene amfibiesoorten en kleine zoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt.
- Als verder de voorzorgsmaatregelen die hoofdstuk (6) vermelden in acht worden genomen, wordt geen overtreding van de Wet natuurbescherming verwacht.

2 HET PLANGEBIED, BEOOGDE ONTWIKKELING EN INGREPEN.

2.1 Ligging van het plangebied

Fig.1. Ligging van het plangebied (pion met adres Emmerseweg 2) ten opzichte van de bebouwde kom van Diessen. Luchtfoto: Google Earth

Het plangebied is gelegen in het agrarisch buitengebied van de gemeente Hilvarenbeek op zeer korte afstand van het meest noordoostelijke punt van de bebouwde kom van Diessen. Het plangebied is hier gesitueerd binnen de bebouwde lint van de Emmerseweg tussen de adressen Emmerseweg 2 en 2a. Beide adressen liggen in de noordoosthoek van de kruising van Emmerseweg met de provinciale weg N395 (Beerseweg). De landschappelijk omgeving heeft hier de aard van een beekdallandschap waarin kleinschalige natuurlijke landschappelijke elementen afwisselen met agrarische percelen. Op korte afstand noordelijk van het plangebied is het beekdal van de Reusel afgelopen decennium in ontwikkeling genomen als natuurgebied, waarbij de beek een nieuw en sterk meanderend verloop heeft verkregen.

2.2. Inrichting en huidig gebruik van het plangebied

Emmerseweg 2; achterzijde van de woning met stamresten van oude schietwilg op de voorgrond.

Woning Emmerseweg 2a

Het plangebied zoals dit aangegeven is betreft grotendeels een bouwkaavel dat grensoverschrijdend gelegen is op twee aaneensluitende kadastrale percelen (met kadastrale aanduiding HAVRO-N-827 en HAVRON-N-2233) en ingesloten ligt tussen de woningen van de adressen Emmerseweg 2 en 2A. Ook gelegen binnen de aangegeven begrenzing van het plangebied is de aansluitende strook grond (zie fig.2) langs de oostrand van de tuin van Emmerseweg 2. Deze strook wordt geheel in beslag genomen door een middelhoge haag van Laurierkers die als afscheiding fungeert van de achterliggende ruime half natuurlijke tuin van adres Beerseweg 1A. De aansluitende tuinen van dit adres en die van de adressen van Emmerseweg 2 en 2A vormen gezamenlijk een gevarieerde groene omgeving die veel rust, broedgelegenheid en geschikt leefgebied voor verschillende soorten fauna, in het bijzonder voor vogels en vleermuizen, biedt.

De bebouwing op adres Emmerseweg 2 betreft een oudere woonéénheid die uit een aantal aanéengeschakelde kleinere gebouwen bestaat (waarschijnlijk uitbreidingen in de verschillende tijdsperiode van de oorspronkelijke hoofdbebouwing, of het betreft een gebouw dat oorspronkelijk gesticht was voor een publieke functie of als bedrijf/praktijkruimte). Dit geheel is van een uniforme architectuur met gevels van bakstenen en daken die bekleed zijn met dakpannen. Aan de achterkant van woning zijn ruime glazen serres aanwezig. Adres 2A betreft een moderne woning van enigszins futuristisch architectuur. De woning is geheel afgewerkt met moderne onderhoudsvriendelijke materialen en biedt voor fauna geen enkele verblijfsmogelijkheid in of achter gevelbekleding en onder dakbekleding. Achter de woning ligt een oppervlak grasland met een grote nieuw gegraven vijver dat in ontwikkeling is als natuurgebied. Oudere satellietfoto's laten zien dat eerder ter plekke van woning een vijver gedempt is om de bouw van de woning mogelijk te maken.

Zicht op bouwlocatie vanuit verschillende hoeken

Rond beide woningen zijn goed onderhouden siertuinen met gazon, scheerhagen en wintergroene heesters aanwezig. Het oppervlak dat als kavel voor de nieuwbouw is bestemd en betreft ook een oppervlak siertuin dat goede staat van onderhoud verkeert en grotendeels uit gazon bestaat. De aanplant bestaat hier voornamelijk uit lage tot middelhoge wintergroene sierstruiken met veel laurierkers en rododendron. Het bouwkaavel bevat als bomen viertal jonge elzen van zo'n 20 jaar oud die op de nominatie staan om gerooid te worden om de ontwikkeling mogelijk te maken. Meer markante bomen als de moeraseik op het terrein van Emmerseweg 2A en de oude schietwilg aan de achterkant van de woning op adres no.2, vallen buiten het bouwkaavel en de ingreep. Van de schietwilg resten alleen het onderste deel van de dikke stam met een diameter op borsthoogte van omstreeks een meter. Deze stam is vrijwel geheel doorgerot en bevat veel grote en ondiepe rottingsholten. Langs de gehele stam ontspringen nieuw levenskrachtig jonge spruiten, kenmerkend voor de schietwilg die aan een grote omgevingsdynamiek van water en wind is aangepast.

2.3 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen.

Om de ontwikkeling mogelijk te maken wordt een viertal jonge elzen gerooid en siergroen van lage natuurwaarde geamoveerd. Ter compensatie van verlies van deze bomen worden binnen de nieuwe inrichting 4 nieuwe bomen aangeplant. Ook de haag van laurierkers die als terreinafscheiding langs de gehele oostrand van de tuin van Emmerseweg 2 staat aangeplant wordt geamoveerd vervangen door een meer natuurlijke

houtsingel met een gevarieerde aanplant van inheemse soorten. De bestaande beukenhagen blijven behouden met een enkele onderbreking voor inritten. Ter ontsluiting van de nieuwbouw en parkeergelegenheid wordt de nodig bestrating aangelegd. Het eventueel verlies van natuurwaarde wordt verder gecompenseerd door natuurontwikkeling op een oppervlak grasland achter adres Emmerseweg 2A. Het voornemen is om ook hier natuurlijke houtsingels met een gevarieerde aanplant van inheemse soorten en enkele hoge bomen aan te planten. Voor de recent aangelegde grote vijver wordt gestreefd naar geschikte inrichting en een natuurlijk beheer met het oog op amfibieën.

Fig.2 Het voorgenomen inrichtingsplan en bouwvlak (kader met zwarte rand)

3. WETTELIJK KADER

3.1. Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar. De wet is opgesplitst in de bescherming van soorten (soortbescherming) en bescherming van gebieden (gebiedsbescherming).

3.2 Soortenbescherming

Beschermingsregiem soorten vogelrichtlijn §3.1Wnb	Beschermingsregiem soorten Habitatrichtlijn §3.2 Wnb	Beschermingsregiem andere soorten §3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen en te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bij de Wet Natuurbescherming gelden een aantal verbodsbepaling ter bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage). De wet kent twee beschermingsniveaus waarbij drie categorieën beschermde soorten worden onderscheiden.

- Europees beschermde soorten volgens de Vogelrichtlijn
- Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn.
- Nationaal beschermde soorten.

Europees beschermde soorten

Het zwaarst beschermingsniveau gelden de Europees beschermde soorten. De bescherming van vogels is op Europees niveau geformaliseerd doormiddel van de Vogelrichtlijn en die van de overige soortgroepen doormiddel van de Habitatrichtlijn. De Europese bescherming middels de Habitatrichtlijn beschermt voornamelijk soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV. Dit betreffen o.a. alle vleermuissoorten die in Nederland en Europa inheems zijn. Op deze soorten is het beschermingsregime van § 3.2 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Nationaal beschermde soorten (“andere soorten”)

Op deze soorten (zie bijlage 4) is het beschermingsregime van § 3.3 van de Wet natuurbescherming van toepassing. Voor nationaal beschermde soorten geldt een zwakker beschermingsregime en er kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud. Voor alle inheemse diersoorten, beschermt of onbeschermd, geldt de zorgplicht. De zorgplicht wil zeggen dat men deze niet onnodig mag doden, verwonden of beschadigen.

Bescherming verblijfplekken

Ook verblijfplaatsen van soorten uit beide categorieën die als “vast” kunnen worden aangemerkt zijn beschermd en worden aangeduid als jaarrond beschermde verblijfplekken. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waarnaar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts éénmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Voor soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek (zie hoofdstuk 3.3). In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken. Voor jaarrond beschermde verblijfplekken en functionele leefomgeving van soorten die onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijnen vallen is respectievelijk artikel 3.5 lid 4 en artikel 3.1 lid 2 van toepassing en geldt een verbod om de verblijfplekken en functioneel leefgebied te verstoren. De wet beschermt jaarrond beschermde verblijfplekken van nationaal beschermde soorten volgens artikel 3.10 lid 1b. Bij deze categorie is, evenals bij vogels waarvan de nestplekken niet jaarrond beschermd zijn, het verbod tot opzettelijke verstoring, en daarmee de bescherming van de functionele leefomgeving, niet van toepassing.

Ontheffingsplicht

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. Vaak kunnen maatregelen getroffen worden zodat verbodsbepalingen niet worden overtreden, zoals de werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode, het aanpassen van de werkvolgorde of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd. In sommige gevallen kan er gebruik gemaakt worden van vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgelegd voor een van tevoren bepaalde categorie van gevallen. Een toegepaste vorm van vrijstelling is onder meer door het werken met een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Vrijstelling doormiddel van een goedgekeurde gedragscode geldt voor alle vogelsoorten en nationaal beschermde soorten, zowel voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud als voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (een verschil met voorgaande wetgeving van de Flora- en faunawet).

Als dergelijke garanties niet kunnen worden gegeven moet men afhankelijk van de soort en ingreep ontheffing aanvragen van artikelen geformuleerd in de Vogelrichtlijn (§3.1 Wnb), of Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb) of het beschermingsregime “Andere soorten” (nationaal beschermde soorten) (§3.3 Wnb).

In tegenstelling met de voorgaande Flora en Faunawet is de bescherming in mindere mate individueel en dient bij de ontheffingsaanvraag de staat van instandhouding van de gehele populatie meer in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt o.a. beoordeeld op de volgende punten:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden
- aanwezigheid van een wettelijk belang
- de staat van instandhouding van de soort en behoud van functionaliteit van de verblijfplek.

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een Nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming van flora en fauna.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een zorgplicht opgenomen:

Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, en ook voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

3.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- **Europees beschermde gebieden (Wet natuurbescherming §2.1 t/m §2.5.)** De gebieden die op Europees niveau een bescherming genieten en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands). Deze gebieden vallen onder de noemer van **Natura 2000** en betreffen gebieden van grote ecologische waarde. Deze gebieden zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming §2.1 t/m §2.5.
- **Nationaal/provinciaal beschermde gebieden (provinciale omgevingsverordening).** Dit zijn natuurgebieden en verbindingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het **Natuurnetwerk Nederland (NNN)** vallen. Deze natuurgebieden en hun onderlinge verbindingen vormen een samenhangend ecologisch netwerk. De bescherming van deze gebieden is op provinciaal niveau geregeld via de provinciale omgevingsverordeningen.

Europees beschermd gebied (Natura 2000-gebied)

Ook hier genieten de gebieden die onder een Europees beschermingsregime vallen de meest strikte bescherming.

Voor beide categorieën van beschermde gebieden geldt dat activiteiten die een negatief effect hebben op de kwaliteit van de gebieden in het algemeen verboden zijn. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000 gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000 doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend als er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen.

De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht. Bij Natura 2000 gebied wordt doormiddel van een voortoets beoordeeld of er negatieve effecten verwacht kunnen worden en in hoeverre deze als significant beoordeeld kunnen worden. Bij niet-significante negatieve effecten volgt een "lichte" beoordeling doormiddel van een Verslechteringtoets. Bij significante negatieve effecten wordt de "zwarte" route gevolgd doormiddel van een Passende beoordeling en ADC-toets.

Nationaal en provinciaal beschermd gebied (NNN-gebied)

Het uitgangspunt voor de bescherming van gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland is de eis dat de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet door een ingreep worden aangetast. In of in de directe nabijheid van een NNN-gebied zijn in principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan die de 'wezenlijke kenmerken of waarden' aantasten zoals die in het beheerplan zijn vastgelegd. In de Interim omgevingsverordeningen van de provincie 2020 van de provincie is de doelstelling en regelgeving met betrekking tot NNN/NNB-gebied vastgelegd.

Overige provinciale beschermingszones

Voor behoud en versterking van de kwaliteiten van het landelijk gebied zijn door de provincie Noord-Brabant de agrarische structuur en de groenblauwe structuur ingesteld. De groenblauwe structuur bestaat uit de Groenblauwe mantel en het kerngebied Groenblauw.

De Groenblauwe mantel is een buffer tussen het kerngebied Groenblauw met het agrarisch en verstedelijkt gebied. Het kerngebied Groenblauw bestaat uit de ecologische hoofdstructuur (NNN) inclusief de ecologische verbindingzones en de gebieden voor behoud en herstel van watersystemen.

3.4 Bescherming houtopstanden

De Wet natuurbescherming § 4.1. Houtopstanden vervangt de voormalige Boswet, waarbij dezelfde voorwaarden grotendeels gelden. Evenals de Boswet betreft de bescherming in het algemeen houtopstanden buiten de bebouwde kom zover deze een groter oppervlak van 10 are hebben of een rij van meer dan 20 bomen betreffen, geen deel uitmaken van begroeiingen op erven of in tuinen en geen aanplant voor cultuurdoeleinden en houtwinning betreffen. Er geldt een meld- en heraanplant plicht.

4. ONDERZOEKSRESULTAAT

4.1 Methodiek

De quickscan bestaat uit een bronnenonderzoek, een verkennend veldbezoek, een effectenbeoordeling en een toetsing aan de natuurwetgeving en provinciale regelgeving. Op basis van de effectenbeoordeling en toetsing wordt de noodzaak tot vervolgstappen beoordeeld.

Bronnenonderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied en directe omgeving. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van diverse websites, o.a. van de nationale databank (NDFF), kennisdocumenten en diverse verspreidingsatlassen. Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de ligging van Natuurbeschermingswet-gebieden als Habitat- en Vogelrichtlijngebieden en provinciale beschermd natuurgebied dat onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN) valt. Daarvoor is o.a. gebruik gemaakt van de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en die van de provincie Noord- Brabant. Bron van de NDFF-gegevens die in dit verslag vermeld worden is: NDFF - quickscanhulp.nl; d.d.12-11-2023.

Veldonderzoek

Het veldbezoek werd op 14-11-2023 tussen 11.00 en 12.00 uur en uitgevoerd door dhr. J. Maassen. Tijdens het veldbezoek was het rond de graden 12C en grotendeels bewolkt. Er heerste een lichte wind (wk3) en het was droog. Een weertype dat als wisselvallig herfstweer getypeerd kan worden.

Tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken zijn de aanwezige biotopen in het plangebied vastgesteld. Ook is onderzoek gedaan naar biotopen en natuurwaarden in de directe aangrenzende omgeving waarop ontwikkelingen binnen het plangebied van invloed op kunnen zijn. Aan de hand van de aanwezige biotopen kan worden bepaald of er mogelijk beschermde soorten voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen, die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. hollen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn verwerkt in onderstaande notitie.

Opmerking

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de plangebied en directe omgeving en betreft geen volwaardig specifiek soortenonderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat uit meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4.2 Gebiedsbescherming

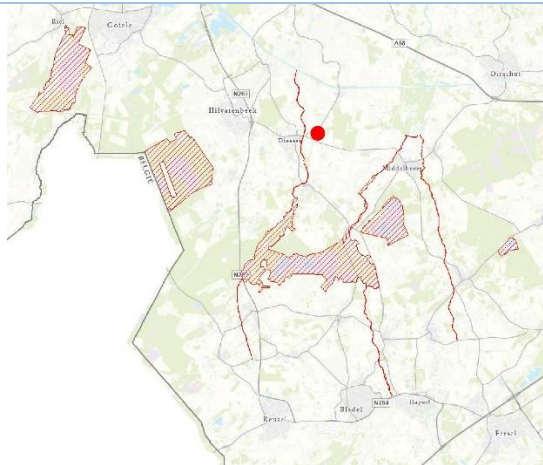
4.2.1 Natura 2000

Ligging

Het dichtst nabije Natura 2000-structuur is een uitloper van het Natura 2000-gebied Kempenland -West op slechts 0,146 km hemelsbreed westelijk van het plangebied. Deze uitloper betreft de stroom van de beek de Reusel; alleen het stromend watermilieu van de beek en niet de oevergebieden vallen onder de Natura 2000-wetgeving. Het groter aanéengesloten Natura 2000-gebied van Kempenland-West ligt op 3,4 km zuidelijk van het plangebied. Overige meest nabije natura 2000 gebied liggen op een grotere afstand variërend 5 en 8 km hemelsbreed. Deze gebieden betreffen Regte Heide & Riels laag, Leenderbos en Kampina & Oisterwijkse vennen. Overige Natura 2000-gebieden liggen op nog grotere afstanden. Genoemde Natura 2000-gebieden bevatten kwetsbare en stikstofgevoelige natuur van bos, vochtige graslanden, droge en natte heide, hoogveen en zwak gebufferde waters.

Fig.3 Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000 gebied (rood gearceerd).

Bron: Bron: Natuurbeheerplan Provincie Noord-Brabant

Toelichting wettelijk kader

Externe werking

De Wet natuurbescherming onderscheid naast een directe aantasting, de interne werking, ook een indirecte aantasting door factoren die op afstand van invloed zijn, de zgn. externe werking.

Effectenbeoordeling intern

Oppervlak

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen deel uit van Natura2000-gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is daarom geen sprake.

Effectenbeoordeling extern

Effectenindicator

De effectenindicator van het ministerie van LNV is hier geselecteerd voor de activiteit woningbouw als meest passende activiteit om de voorgenomen ontwikkeling te kenmerken. De habitattypen en de daaraan gebonden soorten van heiden, bos, graslanden, stuifzanden, zure en zwak gebufferde waters bevinden zich op en dusdanige grote afstand dat effecten met een externe werking op korte afstand daarop geheel uitgesloten kunnen worden. Wel binnen een kritische afstand liggen de habitattypen en soorten die specifiek gebonden zijn aan het watermilieu van de beek de Reusel. Dit betreft het habitatype van "Beken en rivieren met waterplanten" en de soorten drijvende waterweegbree (waterplant), beekprik (rondbekken) en gevlekte witsnuitlibel. De voorgenomen ingrepen hebben geen directe betrekking op de waterhuishouding en uitgesloten kan worden dat deze tot negatieve effecten leiden die enigszins significant zijn of tot verslechtering leiden van de waterhuishouding binnen Natura 2000-gebied. Er is geen sprake van versnippering daar de gehele herontwikkeling buiten Natura 2000-gebied plaats gaan vinden en geen structuren aantasten die functioneel zijn voor Natura 2000-gebied. Noch kan er sprake zijn van verstoring door mechanisch effecten daar de voorgenomen ontwikkeling niet zal leiden tot toename publieksdruk op Natura 2000-gebied.

Uitsluitend kunnen negatieve effecten met een korte externe werking van ene korte duur in de uitvoerende fase verwacht worden als gevolg van de bouwwerkzaamheden. Deze hebben in de eerste instantie betrekking op trillingen, geluids- en lichtverstoring. De effectenindicator laat zien dat juist deze effecten niet van toepassing zijn op het habitatype en soorten die voor de beek relevant én kwalificerend voor het Natura 2000-gebied zijn.

Fig.4 Effecten indicator van het ministerie van Landbouw, Voedselkwaliteit en Natuur geselecteerd op Natura 2000-gebied Kempenland-West en de activiteit woningbouw.

Storingsfactor	1	2	7	8	13	14	15	16	17
Stuifzandheiden met struikheide									
Zwakgebufferde vennen									
Zure vennen									
Beken en rivieren met waterplanten									
Vochtige heiden									
Droge heiden									
Blauwgraslanden									
Pioniervegetaties met snavelbiezen									
Beuken-eikenbossen met hulst									
Eiken-haagbeukenbossen									
Oude eikenbossen									
*Hoogveenbossen									
*Vochtige alluviale bossen									
Drijvende waterweegbree									
Kleine modderkruiper									

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
 n.v.t.
... onbekend

Verstoring door mechanische effecten
 Verstoring door trilling
 Verstoring door licht
 Verstoring door geluid
 Verontreiniging
 Versnippering
 Oppervlakteverlies

De enige mogelijke kritische factor is “verontreiniging” door toename van stikstofuitstoot ten gevolge van de projectontwikkeling. Deze stikstofuitstoot is de enige mogelijke factor die een externe werking op zowel op korte en grotere afstand kan genereren. In de uitvoerende fase kan een tijdelijke verhoging van de factor stikstofdepositie plaats vinden ten gevolge de uitstoot van het bouwverkeer en machines die tijdens de bouw gebruikt worden. Na de uitvoerende fase kan verwacht worden dat de nieuwbouw en de verkeersbewegingen die deze genereren een nieuwe bron van stikstof is. Deze bron is meer van permanente en structurele aard in vergelijking met de uitstoot in de uitvoerende fase.

Gelet op de aard en geringe schaal van de projectontwikkeling, ligt het niet voor de hand om kwaliteitsverlies en overschrijding van de gestelde drempelwaarde van 0,00 mol N per ha/jaar op Natura 2000-gebied te verwachten. Gelet op de kritische ligging ten opzichte van Natura 2000-structuren dient deze conclusie doormiddel van een Aeriusberekening onderbouwd te worden.

Conclusie

Negatieve effecten ten gevolge van de projectontwikkeling op Natura 2000-gebied die een verslechtering of meer significante negatieve effecten van meer permanente aard opleveren kunnen op basis van schaal, aard en ligging van de projectontwikkeling uitgesloten, waardoor nader onderzoek en toetsing niet noodzakelijk wordt geacht. Gelet op de kritische ligging ten opzichte van Natura 2000-structuren dient deze conclusie met betrekking tot de factor stikstofuitstoot doormiddel van een Aeriusberekening onderbouwd te worden. Tevens dient de Aeriusberekening aan te tonen dat als gevolg van de projectontwikkeling de gestelde wettelijke drempelwaarden van 0,00mol per ha/per jaar op Natura 2000-gebied zowel in de uitvoerende als permanente fase niet overschreden wordt.

4.2.2 Provinciale beschermingszones.

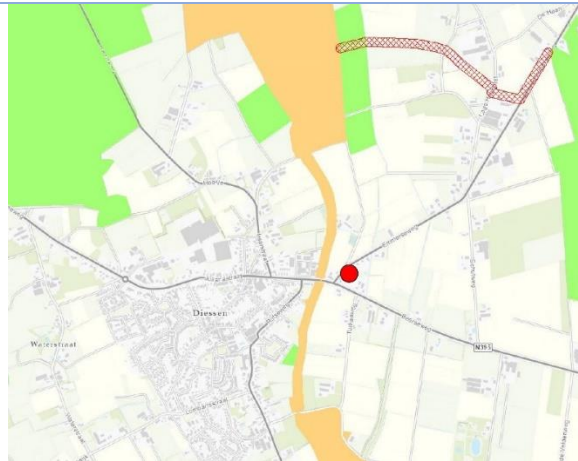
Het plangebied ligt binnen de zones voor Behoud en herstel van watersystemen IOV NB §3.2.3 artikel 3.26, en Attentiezone waterhuishouding IOV NB § 3.2.3 artikel 3.27 en buiten de zone Groenblauwe mantel IOV NB §3.2.4 artikel 3.32. Deze zijn geen onderwerp van deze beoordeling die zich uitsluitend beperkt tot de ligging ten opzichte van NNB-gebied.

NNN-gebied

ligging

De dichtst nabije NNB-structuren/structuur betreffen de stroom en oevergebieden van de beek de Reusel. Aan de stroom van de beek is het beheertype N03,01 Beek en Bron toegekend. Aan de begeleidende graslanden en bos ter hoogte van het plangebied zijn de beheertype N12.02 Kruiden- en faunarijkgasland, N10.02 Vochtig hooiland en N 16.04 Vochtig bos met productie.

*Fig.5 Ligging ten opzichte van het meest nabije NNN-gebied. Het plangebied ligt binnen de rode stip
Groen: provinciaal NNN-gebied
oranje: rijks NNN-gebied
Rode arcering: Ecologische verbindingszone.
Bron: Natuurbeheerplan Provincie Noord-Brabant*

Beleidskader

Interim omgevingsverordening NB §3.2.3 artikel 3.15 en 3.16

De Interim omgevingsverordening NB stelt in §3.23 artikel 3.16 lid 1 en 3, dat als een bestemmingsplan gelegen buiten het Natuur Netwerk Brabant leidt tot een aantasting van de wezenlijke ecologische waarden en kenmerken van het Natuur Netwerk Brabant anders dan door de verspreiding van stoffen in lucht of water, negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd. De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Brabant zijn vastgelegd in de beheertypenkaart en de ambitiekaart die de kern vormen van het Provinciaal Natuurbeheerplan. De 'wezenlijke waarden en kenmerken' van een gebied in het kader van natuurdoelen en -kwaliteit kunnen als volgt omschreven worden: areaal en processen, de waterhuishouding en waterkwaliteit, bodem, landschapsstructuren (b.v. openheid en beslotenheid) en kwaliteit van zaken als rust, stilte en donkerte.

Effectenbeoordeling

NNN-gebied

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS -gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan NNN-gebied is daarom geen sprake. De dichtstbijzijnde gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en liggen op voldoende afstand om negatieve effecten die de wezenlijke waarden en kenmerken van NNB-gebied ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling aantasten geheel uit te sluiten. Vrijwel uitgesloten kan worden dat de reikwijdte van de voorgenomen ingrepen dusdanig is dat deze van enige versturende invloed op NNN-gebied kan zijn.

Conclusie

Negatieve effecten zowel van tijdelijke aard in de uitvoerende fase als van meer permanent aard in de gebruiksfase kunnen op basis van aard, ligging en reikwijdte van de ontwikkeling uitgesloten worden. Aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken is niet aan de orde en daarmee geen noodzaak tot vervolgonderzoek.

4.3 Soortenbescherming

4.3.1 Vaatplanten

Bronnenonderzoek en veldwaarnemingen

Binnen de 1 km-straal vermelden de NDFF-gegevens alleen de drijvende waterweegbree als beschermde vaatplant. Verwacht kan worden dat de vindplaats van deze waterplant in het stroomgebied van de Reusel te vinden is. Binnen 1 tot 5 km-straal wordt alleen de kruipende moerasscherm vermeld, een zeer zeldzame moerasplant die binnen de omgeving eveneens in het stroomgebied van beken verwacht kan worden. Tijdens het veldbezoek werden binnen het plangebied uitsluitend tuinplanten, algemene graslandplanten en onkruiden waargenomen die men verwachten kan.

Bescherming en voorkomen

Een viertal inheemse plantensoorten zijn strikt beschermd middels bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Deze vaatplanten betreffen de drijvende waterweegbree, kruipend moerasscherm, groenknolorchis en zomerschroeforchis. De drijvende waterweegbree is als habitatrichtlijnsoort landelijk de minst zeldzame vaatplant en komt tamelijk wijdverspreid in de provincie Noord-Brabant voor. De soort is gebonden aan een hoogwaardige zachte waterkwaliteit van beken en vennen.

Onder de nationale bescherming vallen 76 soorten vaatplanten waarvan de meeste uiterst zeldzaam zijn. Onder deze beschermingscategorie een hoog aandeel van zeldzame akkeronkruiden die als gevolg van de intensivering van de akkerbouw vrijwel uit het agrarisch landschap verdwenen zijn. In tegenstelling tot de voormalige Flora- en Faunawet zijn door de Wet natuurbescherming niet alle orchideeënsoorten meer beschermd. Onder de nationale bescherming vallen zo'n 8 soorten die allen in de provincie Noord-Brabant uiterst zeldzaam of uitgestorven zijn.

Effectenbeoordeling

Het plangebied biedt niet de specifieke habitatvereisten als b.v. een hoogwaardig watermilieu, moeras en natuurlijk bos om beschermde soorten verwachten. De begroeiing is van een te algemeen en gecultiveerd soort om bijzondere botanische waarden te verwachten. Natuurlijke en duurzame standplaatsen van beschermde plantensoorten en van andere soorten die enige bijzondere botanische waarden vertegenwoordigen, kunnen ten gevolge van ligging en inrichting van het plangebied geheel uitgesloten worden.

Conclusie

Negatieve effecten op beschermde plantensoorten en groeiplekken ten gevolge van de voorgenomen ontwikkelingen kunnen uitgesloten worden.

4.3.2 Zoogdieren (grondgebonden)

Bronnenonderzoek en waarnemingen

Bronnenonderzoek

De NDFF-gegevens vermelden binnen de 0-1 km-straal buiten vleermuizen geen Habitatrichtlijnsoorten. Binnen de 1-5 km-straal wordt de bever als enige habitatrichtlijn soort vermeld.

Uit het middelzware beschermingsregiem van andere soorten waarvoor geen vrijstelling geldt vermelden de NDFF-gegevens binnen de 1 km-straal de eekhoorn. Binnen de 1-5 km-straal worden wezel en bunzing steenmarter als soorten die enige relevantie voor het plangebied kunnen hebben vermeld.

Waarnemingen

Er werden tijdens het veldbezoek geen waarnemingen van zoogdieren of sporen daarvan gedaan.

Effectenbeoordeling

Bescherming en voorkomen

Onder de strikte Europese bescherming van de Habitatrichtlijn Wnb (§3.2) zijn niet alleen de verblijf- en voortplantingsplekken van een aantal zoogdieren beschermd maar ook de functionele leefomgeving voor het in stand houden daarvan. Onder deze bescherming vallen een aantal zeezoogdieren, die vanzelfsprekend binnenlands uitgesloten kunnen worden. Binnenlands kunnen als Europees beschermde zoogdieren wel bever, otter, noordse woelmuis en verschillende soorten vleermuizen verwacht worden. De groep van vleermuizen wordt in een apart hoofdstuk behandeld.

Voor soorten die onder de nationale bescherming vallen gelden ruimere mogelijkheden voor ontheffing en vrijstelling dan voorgaande categorie van strikt beschermde soorten. Een verbod tot versterking, zoals dit vastgelegd is in §3.2 art.3.5 lid 4 voor zoogdiersoorten die vallen onder de Habitatrichtlijn is voor deze beschermingsgroep niet van toepassing. Dit impliceert dat de verblijfplekken alleen beschermd zijn tegen een directe fysieke aantasting en voor het functioneel leefgebied voor de instandhouding van de verblijfplekken, geen strikte bescherming geldt. Voor een aantal zeer algemene soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling en is alleen de zorgplicht van toepassing. Deze vrijstelling geldt o.a. kleine zoogdieren als bosspitsmuis, huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis en egel en grotere dieren als ree, vos, haas en konijn.

Habitatrichtlijn Wnb §3.2

Uitgezonderd van vleermuizen en bever ligt het plangebied in het algemeen te ver buiten het landelijk verspreidingsgebied en specifiek habitatgebied van zoogdiersoorten waarvoor het strikte beschermingsregime van de Habitatrichtlijn geldt om deze te verwachten. Geschikt habitatgebied van stromend water en begeleidende moeras- en oobossen voor de bever is op relatief korte afstand te vinden in het stroomgebied van de Reusel. Binnen het plangebied en directe omgeving ontbreekt dit habitattype en andere landschapselementen die van enig belang voor de bever kunnen zijn. Het plangebied ligt te ver en te geïsoleerd van het meest nabije habitatgebied om de bever met enige kans te verwachten.

Andere soorten Wnb §3.3

Op basis van de verspreidingsgegevens, habitatgebruik en landschapkenmerken kunnen met enige kans binnen de omgeving van het plangebied eekhoorn, das, steenmarter en kleine marterachtigen als bunzing en wezel verwacht worden uit de middelzware beschermingscategorie van 'Andere soorten' waarvoor geen vrijstelling geldt.

De voorkeurs habitat voor eekhoorn bestaat uit gemengde bossen, bosrijke tuinen, parken en houtwallen, daar waar voedselmogelijkheden voorhanden zijn. Het plangebied en omgeving bevatten voldoende substantiële houtbegroeiingen om de eekhoorn met enig kans te verwachten te verwachten. Echter er werden nergens nesten of vraatsporen geconstateerd die erop wijzen dat het plangebied door deze soort bezocht wordt. Verblijfplekken kunnen uitgesloten worden.

De steenmarter vindt vaste verblijfplaatsen in oude schuurtjes met weinig menselijke activiteit of woningen met toegankelijke zolder-, en of kruipruimten. De steenmarter laat gewoonlijk duidelijke sporen na als uitwerpselen, prooi-resten, stank en krabsporen. Een bescherming zonder vrijstelling van kleine marterachtigen, als wezel, bunzing en hermelijn geldt sinds 2017 (bij ingang Wet natuurbescherming) binnen de provincies Noord-Brabant en Noord-Holland en wordt sindsdien steeds meer nagevolgd door andere provincies. Kleine marterachtigen leiden een meer verborgen leven en zijn daarom moeilijker op te sporen tijdens een éénmalig veldbezoek. Het plangebied bevat geen bebouwing die schuilgelegenheid kan geven aan marterachtigen; ook de nabijgelegen bebouwing is te gecontroleerd in gebruik om verblijfplekken te verwachten. Binnen het ordelijk plangebied ontbreken zaken als houtstapels, kleine schuurtjes, steenhopen en afvalbergen die verblijf kunnen bieden. Ook het ordelijk onderhouden groen zover dit geamoveerd wordt toont weinig geschiktheid voor verblijf. Niet uitgesloten kan worden dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van marterachtigen, echter verblijfplekken binnen de invloedssfeer van de ingrepen kunnen uitgesloten worden. Verblijfplekken van de das kunnen op basis van hun zichtbaar geheel uitgesloten worden. Ook zal de soort de directe bebouwde omgeving voor vestiging van verblijfplekken vermijden.

Een nationale bescherming met vrijstelling geldt voor een aantal algemene zoogdieren die in de meeste gevallen als uitgesproken cultuurvolger gelden. Uit deze beschermingscategorie kunnen in het bijzonder binnen de bebouwde omgeving in het algemeen een aantal kleine zoogdiersoorten als gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis en egel verwacht worden. Deze zullen zich voornamelijk op terreindelen waar voldoende schuilgelegenheid is in bebouwing en beschutting door groen. In het bijzonder dient rekening gehouden te worden met de egel bij het verwijderen van dichte begroeiingen. Aanbeveling dient om het groen buiten de winterperiode als het dier in winterrust is, te verwijderen. Voor alle genoemde soorten dient uitsluitend de zorgplicht in acht worden genomen bij het aantreffen daarvan.

Conclusie

Negatieve effecten op jaarrond verblijfplekken van beschermde grondgebonden zoogdiersoorten waarvoor geen vrijstelling geldt worden binnen de invloedssfeer van de ingrepen niet verwacht, noch aantasting van beschermd functioneel leefgebied voor de instandhouding van jaarrond beschermde verblijfplekken. Kleine beschermde zoogdieren waarvoor een vrijstelling en alleen de zorgplicht geldt, als huisspitsmuis, egel, veldmuis en bosmuis, kunnen nooit geheel uitgesloten worden. Voor deze soorten en dient uitsluitend de zorgplicht in acht worden genomen.

4.3.3 Zoogdieren (vleermuizen)

Bronnenonderzoek en waarneming

Bronnenonderzoek

De NDFF-gegevens melden binnen de 1 km-straal vrij veel vleermuizen: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone/grijze grootoorvleermuis, watervleermuis en als zeldzamere soort de franjestaart.

Waarneming

Het onderzoek vond plaats op een tijd van de dag en een tijd van het jaar waarop vleermuizen niet actief zijn. Tijdens het veldbezoek kon daarom alleen onderzoek gedaan naar verblijvende vleermuizen, verblijfssporen, verblijfsmogelijkheden en naar de algehele gebiedsgeschiktheid voor vleermuizen. Er werden geen verblijvende vleermuizen geconstateerd, noch verblijfssporen.

Tijdens de veldbezoeken wordt onderzoek gedaan naar verblijfplekken, verblijfssporen en verblijfsmogelijkheden in en aan bebouwing en bomen. Vleermuisverblijfplaatsen in bebouwing kunnen in het algemeen aangetroffen worden onder dakpannen, tussen dakbeschot, boeiboorden, onder gevelbekleding, in spleten en kieren in muren of in de spouw door open stootvoegen. In bomen kan verblijf gevonden in holtes, gaten en diepe spleten en achter loshangende schors. Tijdens inspecties op zicht worden zelden verblijvende vleermuizen aangetroffen. Ook sporen die wijzen op vleermuizenverblijf zijn meestal schaars. De verblijfplekken worden meestal ontdekt op basis van het gedrag van vleermuizen na het verlaten van de verblijfplek. Hiervoor is uitgebreider onderzoek nodig tijdens de uren dat vleermuizen actief zijn

Bescherming

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen staan vermeld in Tabel 3 bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn en zijn daardoor op Europees niveau beschermd. Deze bescherming betreft ook de vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort".

Toelichting

Vleermuizen onderhouden verschillende type verblijfplekken als paarverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en zomerverblijven. Voor de staat van instandhouding van de lokale populatie van de soort zijn de kraamverblijven en de grote winterverblijven van het grootst belang. In gebruik van paarverblijven zijn vleermuizen het meest flexibel. In de loop van het seizoen wisselen vleermuizen regelmatig van verblijfplaats waarbij gebruik wordt gemaakt van vaste routes tussen de verblijfplekken. Eveneens tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen onderhouden vleermuizen vaste routes. Bij het gebruik van deze routes oriënteren vleermuizen zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen en houtwallen. Dit gehele systeem van verbindingroutes en foerageergebieden die het functioneren van de verblijfplaatsen voor hun specifieke functies mogelijk maakt wordt de functionele leefomgeving genoemd. Ingrepen binnen de functionele leefomgeving die het functioneren van de verblijfplaatsen aantasten worden door de wetgever gelijkgesteld aan de aantasting van verblijfplekken zelf. In deze zin is de functionele leefomgeving even strikt beschermd als de verblijfplekken.

Effectenbeoordeling

Verwachtingskans

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuis in Nederland die vrijwel overal binnen de bebouwde omgeving voorkomt en vrijwel zeker ook binnen of nabij het plangebied zal foerageren. De meeste waarnemingen hebben betrekking op deze soort. De laatvlieger is ook binnen de bebouwde omgeving ook een algemene soort, maar minder talrijk. Van de overige soorten die de NDFF-gegevens vermelden kunnen een aantal ook in bebouwing verblijven. De watervleermuis verblijft zowel in bebouwing als in holle bomen, maar foerageert voornamelijk boven open water. De algemene rosse vleermuis is een specifiek bewoner van holten

in bomen en daardoor voor zijn verblijfplekken afhankelijk van oude bomen van lanen, bossen en stadsparken. De soort kan foeragerend in of nabij het plangebied verwacht worden.

Verblijfplekken

Het plangebied bevat geen bebouwing en bomen die verblijf aan vleermuizen kunnen bieden. Binnen de directe omgeving buiten het plangebied kunnen alleen verblijfplekken onder de dakpannen van de woning op adres Emmerseweg 2 niet uitgesloten worden. Er zijn overhangende dakpannen die aangevlogen kunnen worden om verblijfplekken onder de dakpannen te bereiken. De stamresten van de oude schietwilg aan de achterkant van de woning bevatten gaten en holen die in principe verblijfplekken aan de rosse vleermuis kunnen verschaffen. Echter deze boom staat erg dicht op de bebouwing die op deze hoogte een grote serre bevat; de versturende invloed vanuit de bebouwing, met name de hoge lichtbelasting vanuit de aanliggende serre, kunnen te hoog geacht worden om vestiging van verblijfplekken te verwachten. Ook kan verwacht worden dat de het zachte en vochtige wilgenhout te ver doorgerot is om stabiele verblijfsmogelijkheden te bieden. De rotingsholten zijn tamelijk groot en laten veel licht toe. In het algemeen kan verwacht worden dat de afstand tot de voornoemde verblijfsmogelijkheden voldoende is om verstoring te mijden indien een aantal voorzorgsmaatregelen in acht genomen worden met betrekking tot lichtbelasting zowel in de uitvoerende fase als bij het ontwerpen van een lichtplan voor de nieuwe woning.

Leefgebied

Het complex van tuinen waarbinnen het plangebied ligt kan als meer dan gemiddeld van betekenis geacht worden als foerageergebied binnen het leefgebied van vleermuizen. Echter het groen dat in het kader van de ontwikkeling wordt geamoveerd is te gering wat betreft oppervlak en kwaliteit om van enige invloed te zijn op de kwaliteit van dit leefgebied. Zeker als in aanmerking genomen wordt dat het verlies van dit groen op den duur ruim gecompenseerd wordt. Als ook de verdere natuurontwikkeling op het ruime terrein achter Emmerseweg 2A in acht wordt genomen ligt een significante verbetering van dit leefgebied meer voor de hand. Uitgesloten kan worden dat de ontwikkeling een aantasting betekent van groenstructuren die van enige betekenis kunnen zijn als schakel binnen belangrijke lokale trek- en foerageerroutes.

Conclusie

Directe aantasting van verblijfplekken ten gevolge van de ontwikkeling kan geheel uitgesloten worden. Om verstoring van mogelijke verblijfplekken in nabijgelegen bebouwing en, in meer in algemene zin, verstoring van foerageergebied van vleermuizen te voorkomen dienen zowel in de uitvoerende als gebruiksfase een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden in het bijzonder met het oog op een overmaat aan lichtbelasting. Zie hiervoor hoofdstuk 6.2.

4.3.4 Vogels

Bescherming algemeen

Alle vogels zijn Europees beschermd door middel van de **Vogelrichtlijn**. In de Wet natuurbescherming worden alle broedende vogels strikt beschermd. De wet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen strikt beschermd (zie overzicht hieronder). Voor een verdere toelichting zie ook bijlage 2.

Bescherming categorieën

Soorten uit categorieën 1, 2, 3 en 4, verblijfplekken altijd jaarrond beschermd).

Nesten jaarrond beschermd, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

Soorten: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw

Soorten uit de categorie 5, jaarrond bescherming verblijfplekken optioneel

Soorten: Blauwe reiger, Boerenwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Zearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.

Overige soorten: verblijfplekken alleen beschermd indien sprake is van een daadwerkelijk broedgeval

Soorten: overige soorten

Bronnenonderzoek en waarnemingen

Bronnenonderzoek

De NDFF-gegevens melden uit de strikte beschermingscategorie binnen de 1 km-straal kerkuil, steenuil, gierzwaluw en huismus als soorten die hoofdzakelijk in bebouwing verblijven en torenvalk en grote gele kwikstaart als soorten die verblijf in bebouwing kunnen onderhouden.

Als soorten uit de strikte beschermingscategorie die in bomen broeden worden binnen de 1 km-straal rond het plangebied ooievaar, buizerd, sperwer, boomvalk en ransuil vermeld.

Waarnemingen

Waarnemingen betroffen een aantal algemene tuinvogels als koolmees, houtduif, merel en roodborst. Er werden nergens nesten of verblijfplekken geconstateerd.

Effectenbeoordeling

Voor soorten uit de *beschermingscategorie 1,2,3 en 4* zijn niet alleen de nesten, maar ook de rust en andersoortige verblijfplekken als rust- en winterverblijven jaarrond beschermd. Ook bij tijdelijke afwezigheid geldt deze bescherming. Deze bescherming geldt niet alleen tegen de directe fysieke aantasting van de verblijfplekken maar ook tegen de verstoring daarvan. De bescherming geldt tevens het functionele leefgebied voor de instandhouding van de verblijfplekken, zoals essentieel foerageergebied en trek- en verplaatsingsroutes. Voor *categorie 5* is deze bescherming optioneel indien de instandhouding van de soort bedreigd wordt, b.v. door gebrek aan nestgelegenheid. Voor de categorie *overige vogels* geldt de bescherming alleen als er daadwerkelijk sprake is van een broedgeval.

Verblijfplekken in bebouwing (categorie 1,2,3 en 4)

Uit deze zwaarste (strikte) beschermingscategorie vallen een aantal soorten die als uitgesproken cultuurvolgers gelden en voor hun verblijfsmogelijkheden geheel afhankelijk van bebouwing zijn. Binnen een landelijke omgeving met kleinschalige bebouwing betreffen dit huismus, kerkuil en steenuil. Deze soorten zullen het grote oppervlak aan landbouwgronden vermijden en zich verplaatsen en voedsel zoeken binnen de beschutting van de bebouwde linten en langs groenstructuren.

Tijdens het veldbezoek werden geen soorten uit deze categorie waargenomen. Bij inspectie van de nabijgelegen bebouwing die o.a. de dakgoten betroffen, werden geen aanwijzingen van nestplekken van huismussen geconstateerd. Bebouwing die verblijf aan uilen kan bieden ontbreekt binnen de omgeving. Er wordt in het kader van de projectontwikkeling geen bebouwing geamoveerd waardoor directe schade aan verblijfplekken van soorten die hoofdzakelijk in of aan bebouwing verblijven niet mogelijk is.

In het groen werden nergens sporen geconstateerd die erop wijzen dat uilen binnen en nabij het plangebied rustplekken en uitkijkposten onderhouden. Echter dit sluit niet uit dat huismus, kerkuil en steenuil binnen de directe omgeving foerageren en het plangebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van deze soorten. De voorgenomen kleinschalige projectontwikkeling betekent naar verwachting echter geen aantasting van dit leefgebied die op enige manier significant kan zijn. Wel dienen enige voorzorgsmaatregelen genomen worden om de lichtbelasting te beperken met het oog op foeragerende nachtdieren. De voorgenomen nieuwe groene inrichting en natuurontwikkeling op naburig terrein zal op den duur een verbetering van het leefgebied van genoemde soorten betekenen.

Jaarrond beschermde verblijfplekken in bomen (categorie 1,2,3 en 4)

Naast soorten die in of aan bebouwing broeden valt ook binnen deze beschermingscategorie een brede groep van voornamelijk roofvogels die voor hun nestgelegenheid van bomen afhankelijk zijn.

Een soort als de ransuil maakt altijd gebruik van oude nesten van andere vogels. Andere soorten anders dan roofvogels uit deze beschermingscategorie zijn roek en ooievaar. De roek is een koloniebroeder en de ooievaar kijkt ook uit naar menselijke bouwwerken als hoogspanningsmasten en schoorstenen.

Nesten van de meeste soorten uit deze groepen konden op basis van hun zichtbaarheid binnen het plangebied al snel uitgesloten worden. Uitgezonderd van de sperwer kennen de soorten een dussdanig landschapsgebruik dat het plangebied hooguit van een marginale betekenis is binnen hun habitatgebied. Er werden binnen het plangebied en de invloedssfeer van de ingrepen geen nesten van sperwer of sporen die daarop wijzen geconstateerd.

Jaarronde bescherming van de verblijf optioneel catg.5

De optionele bescherming houdt veelal verband met de schaarste van het type nestgelegenheid. Veel van deze soorten zoeken nestgelegenheid op beschutte plekken in holten, holen en kieren. De nesten van zwarte kraai en ekster zijn beschermd omdat roofvogels uit de zwaardere beschermingscategorieën van deze nesten gebruik kunnen maken. De schietwilg die aan de achter de woning van Emmerseweg 2 staat bevat grote rottingsholte die geschikt is voor verblijf van bosuil, echter deze wilg blijft gehandhaafd in het kader van de projectontwikkeling. Er werden geen aanwijzingen gevonden dat de bosuil of andere vogels (b.v. steenuil) vaste verblijfplekken in de boom onderhouden. De boom staat voor de meeste soorten op een te verstoringsgevoelige plek om verblijfplekken te verwachten.

Voor soorten uit deze categorie die verwacht kunnen worden geldt alsnog dat er geen ecologische omstandigheden zijn om nesten van deze soorten een jaarrond beschermde status te geven. Om een overtreding van artikel Wnb artikel 3.1 lid 2 te voorkomen dient voor deze en andere soorten uit deze categorie uitsluitend het broedseizoen voor deze soorten in acht worden genomen bij het verwijderen van het groen. Evenals bij de volgende groep, is het verbod tot opzettelijke verstoring (Wnb art.3.1 lid 4) niet (meer) van toepassing.

Overige vogels

Voor de groep uit de laagste beschermingscategorie geldt de bescherming van de nesten en broedplekken in alle gevallen uitsluitend als daadwerkelijk sprake is van een broedgeval. Hiervoor is artikel Wnb artikel 3.1 lid 2 van toepassing. Verbod van opzettelijke verstoring (Wnb art.3.1 lid 4) is bij ingang Wnb niet (meer) van toepassing voor deze categorie. Voor algemene tuinvogels is veel nestgelegenheid aanwezig binnen het groen. Met name de haag van laurierkers biedt goede nestgelegenheid voor tuinvogels.

Om een overtreding van artikel Wnb artikel 3.1 lid 2 te voorkomen dient daarom het broedseizoen in acht worden genomen bij alle ingrepen in het groen.

Conclusie

Binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan worden op basis van het veldbezoek geen nesten en andersoortige vaste verblijfplekken van vogels uit de strikte beschermingscategorie die in bomen en gebouwen nestelen vastgesteld en deze worden ook niet verwacht.

Voor algemene tuinvogels is nestgelegenheid aanwezig binnen het groen.

Om een overtreding van artikel Wnb artikel 3.1 lid 2 te voorkomen dient daarom het broedseizoen in acht worden genomen bij verwijdering van het groen.

In het algemeen geldt om bij de uitvoerende werkzaamheden het broedseizoen in acht te nemen bij sloop van de bebouwing en ingrepen in het groen om een overtreding van artikel Wnb artikel 3.1 lid 2 te voorkomen. Zie verder hoofdstuk 6.1 voor nadere toelichting.

4.3.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Bronnenonderzoek en waarneming

Bronnenonderzoek

De NDFF-gegevens vermelden binnen de 1 km-straal geen beschermde reptielen, amfibieën en vissen waarvoor geen vrijstelling geldt. Binnen de 1-5 km worden de hazelworm en levendbarende hagedis als reptielen en meerdere amfibiesoorten, waaronder de strikt beschermde kamsalamander, heikikker en poelkikker vermeld; de alpenwatersalamander en vinpootsalamander worden als amfibiesoorten waarvoor de middelzware bescherming zonder vrijstelling geldt. De waarnemingslocatie van de meeste genoemde soorten liggen vrijwel zeker buiten stedelijk en agrarisch gebied binnen meer natuurlijke biotopen van bos, heide, moeras en stuifzanden.

Waarnemingen

Tijdens het bezoek werden geen waarneming uit deze soortgroepen gedaan. De tijd van het jaar was daarvoor ook weinig geschikt.

Effectenbeoordeling

Voor alle reptielen en de meeste middels de Habitatrichtlijn (Wnb §3.2) strikt beschermde amfibieën die binnen een zekere frequentie binnen een natuurlijk verspreidingspatroon in de provincie Noord-Brabant voorkomen, als heikikker, poelkikker en rugstreeppad en kamsalamander geldt dat dat deze een tamelijk strikte binding hebben met hoogwaardig natuurgebied van heide, heideachtig terrein, stuifzanden, natuurlijke graslanden en een kwalitatief hoogwaardig watermilieu. Theoretisch gezien geldt de binding aan natuurgebied

minder voor de rugstreeppad. De rugstreeppad is een meer mobiele soort van minder stabiele watermilieus die landelijk op veel plekken in agrarisch gebied en tot binnen stedelijk gebied voorkomt. Binnen Brabant is de soort betrekkelijk zeldzaam en wordt de buiten de optimale biotoop van heide en stuifzanden veel minder vaak aangetroffen dan elders in het land. Het plangebied biedt momenteel ook niet de terreingesteldheid om deze soort en overige strikt beschermde amfibieën en reptielen te verwachten. Voor vissen is de projectontwikkeling geheel niet relevant, daar er geen ingrepen aan open water plaats vinden. Op basis van het bekende verspreidingspatroon en habitatvereisten kan alleen de alpenwatersalamander als enige beschermde (Wnb §3.3) amfibiesoort waarvoor geen vrijstelling binnen of nabij het plangebied met enige kans verwacht worden. In de directe omgeving rond het plangebied zijn 2 vijvers aanwezig en de omringende tuinen bieden een geschikte landbiotoop. Op de locatie met adres Emmerseweg 2A is de vijver nog niet zolang geleden gegraven en verkeert het watermilieu nog in een jong pioniersstadium dat nog niet geheel rijp is voor kolonisatie door salamanders doordat er zich nog weinig begroeiing heeft kunnen ontwikkelen. Op naburige terrein van Beerseweg 1 A laten satellietbeelden een oudere vijver die mogelijk een grotere geschiktheid als voortplantingswater laat zien. Het plangebied toont geen bijzondere geschiktheid als landbiotoop; hooguit kan de alpenwatersalamander overwinteringsbiotoop in het strooisel onder de sierstruiken vinden. In het bijzonder van belang in dit opzicht is de haag van Lauriekers die in het kader van de projectontwikkeling wordt geamoveerd. Daarom wordt hier geadviseerd om het verwijderen van deze haag en andere dicht groen plaats te laten vinden in het voorjaar als de salamanders naar hun voortplantingswater vertrokken zijn, en om bij voorkeur te werken op basis van een goed gekeurde gedragscode. Daar de laurierhaag vervangen wordt door een meer natuurlijke en gevarieerde houtopstand kan op de duur een verbetering van de landbiotoop verwacht worden. Het oppervlak van het plangebied zover dit het bouwkveld betreft is hooguit van een meer marginale betekenis binnen het habitatgebied van amfibieën.

Voor een vijftal middels beschermde amfibiesoorten die landelijk algemeen voorkomen geldt een vrijstelling. Dit betreft de zeer algemeen voorkomende kikkers de bruine kikker, (groene)bastardkikker, (groene) meerkikker en gewone pad en als enige salamandersoort de kleine watersalamander. Uitgezonderd van de meerkikker kunnen deze soorten allen binnen of nabij het plangebied verwacht worden. Voor deze soorten geldt alleen de zorgplicht en dienen om een overtreding van Wnb § 1.3 art 1.11 te voorkomen dezelfde voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen zoals die voor de alpenwatersalamander zijn geadviseerd.

Conclusie

Uitgezonderd van de alpenwatersalamander kan een overtreding van Wnb § 3.2 en § 3.3 met betrekking tot beschermde reptielen, amfibieën en vissen waarvoor geen vrijstelling geldt uitgesloten worden. Met het oog op een mogelijke aanwezigheid van de alpenwatersalamander dienen een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden of op basis van een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden. Om een overtreding van Wnb § 1.3 art 1.11 inzake de zorgplicht te voorkomen dienen ook voorzorgsmaatregelen genomen te worden met het oog op aanwezigheid voor een aantal algemene amfibiesoorten waarvoor een vrijstelling geldt.

4.3.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek en waarnemingen

Bronnenonderzoek

Binnen de 0-1 km-straal vermelden de NDFF-gegevens de libel de bosbeekjuffer en de dagvlinder de grote vos als beschermde soorten uit de categorie van ongewervelden.

Waarnemingen

Tijdens het veldbezoek werden geen soorten uit deze beschermingscategorie waargenomen. Voor waarneming van libellen en vlinders uit deze groep vond het onderzoek in de verkeerde tijd van het jaar plaats.

Bescherming en voorkomen

Onder de Europese bescherming van de habitatrichtlijn (§3.2) vallen 7 soorten dagvlinders, 1 soort nachtvlinder, 8 soorten libellen, 2 soorten weekdieren en 5 keversoorten. Genoemde soorten zijn allen zeldzaam en gebonden aan hoogwaardige milieus van heide, vennen, beken, moerassen en rivieren. Van de twee weekdieren is de Bataafse stroommossel vrijwel uitgestorven. De andere soort, het waterslakje de platte schijfhoorn, komt verspreid voor in de Utrechtse en Zuid-Hollandse laagveengebieden en in delen van Friesland. Binnen de zuidelijke provincie zijn de vindplaatsen uiterst schaars. Van de 5 keversoorten zijn twee soorten waterroofkevers; de andere 3 soorten betreffen keversoorten die specifiek gebonden zijn aan oude bossen of vrijstaande oude bomen met veel dood hout. De binding met dood hout, dat in de Nederlandse intensief onderhouden bossen meestal snel geruimd wordt, maakt deze soorten kwetsbaar en is de reden van

de zware bescherming. Onder de nationale bescherming (§3.3) zonder vrijstelling vallen 20 soorten dagvlinders en 7 libelsoorten, één keversoort (het vliegend hert) en de enige inlandse rivierkreeft, de Europese rivierkreeft. De Europese rivierkreeft is landelijk vrijwel uitgestorven. Het vliegend hert is specifiek gebonden aan oude eikenbossen met dood hout in verschillende rottingsstadia.

Effectenbeoordeling

De meeste beschermde soorten uit deze categorie zijn dusdanig zeldzaam en/ of stellen een dusdanige specifieke biotoopeisen dat de verwachting kans om deze soorten anders dan incidenteel binnen of nabij het plangebied aan te treffen bijzonder klein is. De libellen en vlinders die binnen de ruimere km straal vermeld worden zijn te specifiek gebonden aan heide, hoogwaardig watermilieu en beek begeleidende bossen om met enige kans in of dicht bij het plangebied te verwachten. Het enige element binnen de omgeving van het plangebied dat voor beschermde soorten uit deze categorie van belang kan zijn is de oude schietwilg met veel dood en rottend hout. Met name voor de vermiljoenkever zijn dit soort bomen van belang. Echter de boom valt buiten de ingrepen en 1 boom is onvoldoende om de tuin al beschermd habitatgebied voor deze soort aan te merken.

Conclusie

Het plangebied bevat geen elementen dat van bijzonder belang kunnen zijn voor deze beschermingscategorie en ligt buiten het habitatgebied van de meeste soorten. De verwachtingskans van deze zeldzame tot zeer zeldzame soorten is dusdanig klein dat deze als weinig relevant voor het plangebied kunnen worden beschouwd indien er geen speciale aanleiding is om deze te verwachten. Hooguit kunnen een aantal zeer algemene (onbeschermde) dagvlinder- en libelsoorten verwacht die in schaduwrijke tuinen foerageren of jagen.

4.3.6 Bescherming houtopstanden

Bescherming en regelgeving

Het plangebied ligt wat betreft de natuurwetgeving buiten de bebouwde kom waardoor de gemeentelijke APV niet van toepassing is en uitsluitend Wnb§4 art 4 betreffende houtopstanden geldt.

Effectenbeoordeling

Conclusie

De houtopstanden binnen het plangebied kunnen als tuin- en erf begroeiing aangemerkt worden en zijn daarom niet beschermd op basis van Wet natuurbescherming §4 art 4 en geldt om die redenen geen meldingsplicht van kap bij de provincie. Voor de betreffende adressen worden geen bomen vermeld die als beschermde bomen op de bomenlijst staan van gemeente Hilvarenbeek staan. Gemeentebeleid is in het algemeen op het punt van bomenkap nogal ondoorzichtig (er kunnen uitzonderingsregels zijn). Daarom dient als algemene aanbeveling als tot kap van volgroeide boom besloten wordt eerst bij de gemeente een nacheck te doen of voor de te kappen boom een kapvergunning /omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand nodig is.

5 CONCLUSIE

5.1. Toetsing Wet natuurbescherming en provinciale regelgeving

Gebiedsbescherming

Natura 2000- gebied (Wnb §3.2 art 3.5 lid 5)

Negatieve effecten ten gevolge van de projectontwikkeling op Natura 2000-gebied die een verslechtering of meer significante negatieve effecten van meer permanente aard opleveren kunnen op basis van schaal, aard en ligging van de projectontwikkeling uitgesloten worden, waardoor nader onderzoek en toetsing niet noodzakelijk wordt geacht. Gelet op de kritische ligging ten opzichte van Natura 2000-structuren dient deze conclusie met betrekking tot de factor stikstofuitstoot doormiddel van een Aeriusberekening onderbouwd te worden. Tevens dient de Aeriusberekening aan te tonen dat als gevolg van de projectontwikkeling de gestelde wettelijke drempelwaarden van 0,00mol per ha/per jaar op Natura 2000-gebied zowel in de uitvoerende als permanente fase niet overschreden wordt.

Natuur Netwerk Nederland (*Interim Omgevingsverordening NB*)

Negatieve effecten zowel van tijdelijke aard in de uitvoerende fase als van meer permanent aard in de gebruiksfase kunnen op basis van aard, ligging en reikwijdte van de ontwikkeling uitgesloten worden. Aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken is niet aan de orde en daarmee geen noodzaak tot vervolgonderzoek.

Soortenbescherming

Vogels beschermd op grond van de Vogelrichtlijn art. 3.1 Wnb

Wnb §3.1 art 3.1 lid 2 en 4 (RVO-categorie 1,2,3,4: vogels met jaarrond beschermde vaste verblijfplekken)

Binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan worden op basis van het veldbezoek geen negatieve effecten verwacht op jaarrond beschermde nesten en verblijfplaatsen en leefgebied van vogels die wettelijk als strikt beschermd worden aangemerkt.

Art 3.1 lid 4 en lid 5: RVO-categorie 5 en overige vogels

Binnen het plangebied kunnen nestelplaatsen van algemene vogelsoorten uit deze categorieën niet geheel uitgesloten worden. Indien het broedseizoen in acht wordt genomen kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze bescherming categorieën uitgesloten worden. Indien onverwachts toch een broedgeval bij aanvang van de werkzaamheden of tijdens de uitvoering daarvan wordt vastgesteld, dient het broedseizoen ook in acht worden genomen (zie verder hoofdstuk 6).

Europees beschermde soorten op grond van de Habitatrichtlijn art. 3.2 Wnb

Wnb §3.2 art 3.5 lid 2 en 4: Zoogdieren grondgebonden

Aantasting van verblijfplekken van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten en het functioneel leefgebied voor de instandhouding van deze verblijfplekken kan geheel uitgesloten worden.

Wnb §3.2 art 3.5 lid 2 en 4: Vleermuizen

Directe aantasting van verblijfplekken ten gevolge van de ontwikkeling kan geheel uitgesloten worden. Om verstoring van mogelijke verblijfplekken in nabijgelegen bebouwing en, in meer in algemene zin, verstoring van foerageergebied van vleermuizen te voorkomen dienen zowel in de uitvoerende als gebruiksfase een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden in het bijzonder met het oog op beperking van de lichtbelasting op de omgeving. Zie hiervoor hoofdstuk 6.2.

Wnb §3.2 art 3.5 lid 2 en 4: overige habitatrichtlijnsoorten

Uit de soortgroepen van ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen waarvoor het zware beschermingsregiem van de habitatrichtlijn worden geen soorten binnen het plangebied of de invloedssfeer daarvan verwacht, noch aantasting van hun beschermd habitatgebied.

Nationaal beschermde Andere soorten art. 3.3 Wnb

Wnb §3.3 art 3.10 lid 1b en Wnb § 1.3 art 1.11 (zorgplicht): Zoogdieren

Negatieve effecten op jaarrond verblijfplekken van beschermde grondgebonden zoogdiersoorten waarvoor geen vrijstelling geldt worden binnen de invloedssfeer van de ingrepen niet verwacht.

Kleine beschermde zoogdieren waarvoor een vrijstelling en alleen de zorgplicht geldt, als huisspitsmuis, egel, veldmuis en bosmuis, kunnen nooit geheel uitgesloten worden. Voor deze soorten en dient uitsluitend de zorgplicht in acht worden genomen.

Wnb §3.3 art 3.10 lid 1b en Wnb § 1.3 art 1.11: overige soorten

Uit de soortgroepen van vaatplanten, ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen waarvoor het middelzware nationale beschermingsregiem zonder vrijstelling geldt kan alleen de alpenwatersalamander niet geheel uitgesloten worden. Met het oog op deze soort dienen een aantal voorzorgsmaatregelen genomen worden of gewerkt te worden op basis van een goedgekeurde gedragscode. Tevens kunnen een aantal algemene amfibieën verwacht worden waarvoor een vrijstelling en alleen de zorgplicht geldt.

Houtopstanden

Wnb §4 Houtopstanden en APV (Wnb §4 art 4 en Algemene Plaatselijke Verordening (APV))

De houtopstanden binnen het plangebied kunnen als tuin- en erf begroeiing aangemerkt worden en zijn daarom niet beschermd op basis van Wet natuurbescherming §4 art 4 en geldt om die redenen geen meldingsplicht van kap bij de provincie. Voor de betreffende adressen worden geen bomen vermeld die als beschermde bomen op de bomenlijst staan van gemeente Hilvarenbeek staan.

5.2 Samenvatting en vervolgstappen

Samenvatting

-Overtredingen van de regelgeving van de Wet natuurbescherming en Interim omgevingsverordening NB met betrekking tot de gebiedsbescherming zijn niet aan de orde.

- Directe aantasting van verblijfplekken van vleermuizen ten gevolge van de ontwikkeling kan geheel uitgesloten worden. Om verstoring van mogelijke verblijfplekken in nabijgelegen bebouwing en, in meer in algemene zin, verstoring van foerageergebied van vleermuizen (en andere nachtdieren) te voorkomen dienen zowel in de uitvoerende als gebruiksfase een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden die o.a. de beperking van de lichtbelasting betreffen.

- Met het oog op een mogelijke aanwezigheid van de alpenwatersalamander dienen een aantal voorzorgsmaatregelen genomen te worden of op basis van een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden om een overtreding van Wnb § 3.3 te voorkomen (zie voor toelichting eerst via deze link <https://ecoconsult-gmm.nl/geldigheid-gedragscode-soortbescherming-stadswerk-tijdelijk-opgeschort/>).

- Om een overtreding van Wnb § 1.3 art 1.11 inzake de zorgplicht te voorkomen dienen ook voorzorgsmaatregelen genomen te worden met het oog op aanwezigheid voor een aantal algemene amfibiesoorten en kleine zoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt.

-Als verder de voorzorgsmaatregelen die het volgende hoofdstuk 6 vermelden in acht worden genomen, wordt geen overtreding van de Wet natuurbescherming verwacht.

Vervolgstappen

Als de genoemde voorzorgsmaatregelen met betrekking tot soortenbescherming zoals die in hoofdstuk 6.1 en 6.2 vermeld staan in acht worden genomen is geen vervolgonderzoek nodig.

Ontheffingsaanvraag

Als aan het voorgaande voldaan wordt is het indienen van een ontheffingsaanvraag voor het verkrijgen van een Verklaring van geen bezwaar niet noodzakelijk.

6 VOORZORGSMATREGELEN, MITIGATIE EN AANBEVELINGEN.

6.1 Algemene voorzorgsmaatregelen

- Bij uitvoering van ingrepen dient het broedseizoen in acht genomen te worden indien niet voldoende gegarandeerd kan worden dat nesten van broedende vogels niet beschadigd of vernietigd kunnen worden. Als aanbeveling geldt, om bij wijze van voorzorgsmaatregel elke schade aan broedgevallen uit te sluiten, ingrepen geheel buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Als broedseizoen wordt de periode half maart-half juli aangemerkt. Ook als na die periode nog broedende vogels of nestjongen worden waargenomen dan geldt dat het broedseizoen nog niet is afgelopen is. Als men binnen het broedseizoen wil werken geldt de aanbeveling om de locatie voorafgaande het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedende vogels en vervolgens voorafgaande de werkzaamheden het plangebied te controleren op broedende vogels. Hierbij bestaat het risico dat de werkzaamheden uitgesteld dienen te worden als een broedgeval geconstateerd wordt.
- Voor aanwezigheid onbeschermde en vrijgestelde zoogdieren en amfibieën dient de zorgplicht in acht genomen te worden. D.w.z. dat men verstoring, verwonding en doden van deze diersoorten zoveel mogelijk tracht te voorkomen. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, en ook voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.
- Indien een soort die niet in de quickscan wordt genoemd in het terrein wordt geconstateerd bij aanvang van de werkzaamheden, dient hier passend op te worden gereageerd. Het is hierbij nodig om contact op te nemen met een ter zake kundige en een maatregel toe te passen, zodat de wet niet wordt overtreden

6.2 Bijzondere voorzorg- en mitigatiemaatregelen

Met betrekking tot alpenwatersalamander, andere amfibieën en egel.

- Begroeiingen van sierstruiken waaronder alpenwatersalamanders, algemene amfibiesoorten met een vrijstelling en egel kunnen overwinteren in onderliggende strooisellagen, dienen buiten de winterperiode in de periode van 1 april tot 1 september verwijderd te worden. In deze periode verblijven de salamanders in het water en is buiten kwetsbare periode waarin de egel in winterslaap is.
- Onder de nieuwe aanplant of nog open bodem dient en strooisellaag aangebracht worden die tijdelijk compenserende overwinteringsmogelijkheden biedt.
- Bij het aantreffen van amfibieën en andere trage dieren dienen deze verzameld te worden en zo snel mogelijk op een geschikte plek uitgezet te worden. B.v. in het geval van amfibieën binnen dekking gevende vegetatie langs de oevers van waters.

Met betrekking tot vleermuizen en beschermd functioneel leefgebied vleermuizen en andere nachtdieren (uilen).

- I.v.m. verstoring van mogelijke verblijfplekken in naburige bebouwing dienen de meest verstorende bouwwerkzaamheden in de periode 1 oktober- 1 mei buiten de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd te worden. Dit zijn werkzaamheden die bodemtrillingen of veel geluidsoverlast veroorzaken.
- Uitvoering van werkzaamheden na zonsondergang en het voeren van bouwverlichting dient zoveel mogelijk beperkt te worden. B.v. geen schijnwerpers gebruiken die ook de omgeving sterk verlichten of onnodig gericht zijn op plekken waar vleermuizen en andere dieren kunnen foerageren.
- Bij wijze van voorzorgsmaatregel dient tot aan de bouw het terreindeel waarop werkzaamheden plaats vinden dusdanig te worden onderhouden dat er zich geen hoge begroeiingen en ruigten kunnen ontwikkelen die schuilgelegenheid aan kleine zoogdieren en amfibieën en nestgelegenheid aan vogels bieden. Ook dient om deze redenen dient dumping van afval (kaphout, tuinafval) of opslag van bouwmaterialen tot aan de uitvoering van de werkzaamheden vermeden te worden.

- Bij herinrichting dient naar een lichtplan gestreefd worden dat weinig uitstraling naar de omgeving en onnodig nachtverlichting zoveel mogelijk beperkt. Dit met het oog op foeragerende vleermuizen en uilen. Zie verder de aanbevelingen in het volgende hoofdstuk op het punt van lichthinder.

6.3 Aanbeveling en advies

- Aanbevolen wordt om het oog op mogelijke aanwezigheid van alpenwatersalamander en overige amfibieën en egel te werken met een goedgekeurde gedragscode. De 'Gedragscode soortbescherming gemeenten voor Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en Bestendig beheer of onderhoud (versie 4-12-2020)' wordt hier aanbevolen. Deze gedragscode is tot 2023 geldig en opgesteld en uitgegeven door de Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland met medewerking van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Zie verder bijlage 6 en raadpleeg eerst het advies gegeven via deze link <https://ecoconsult-gmm.nl/geldigheid-gedragscode-soortbescherming-stadswerk-tijdelijk-opgeschoort/>
- Als aanbeveling geldt om naar een nieuwe groene inrichting te streven die aansluit op de landschappelijke en ecologische omgeving. Dit kan o.a. door te kiezen voor inlandse houtsoorten voor de aanleg van hagen en planten van bomen. De plannen zover die bekend zijn, voldoen al grotendeels aan deze aanbeveling. De aanplant dient dusdanig te geschieden dat de uitstraling van licht op de omgeving voor de nachtdieren zoveel mogelijk beperkt wordt.
- Als aanbeveling geldt het inbouwen van verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen en huismussen in de nieuwbouw. Hiervoor zijn inbouwkasten in alle maten en van verschillend soorten materialen in de handel.
- Enkele veel gebruikte methoden om de effecten van lichthinder te beperken zijn:
  - niet uitstralende armaturen
  - lagere armaturen (dan zijn er wel meer nodig)
  - verlichting met een lagere lichtintensiteit
  - tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan), en alleen op plekken waar het echt nodig is
  - Het gebruik van sensoren die in werking treden als verlichting nodig is
  - de verlichting afschermen met struiken zodat het licht niet verstrooid wordt naar plekken waar het niet nodig is.
- Natuurinclusief bouwen
Natuurinclusief bouwen is een verzamelterm voor tal van maatregelen en manieren om natuur te integreren bij de bouw van woningen, kantoren en andere gebouwen. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van neststenen of vogelvides voor huismussen en vleermuiskasten in de gevel van de nieuwe woning. Natuurinclusief bouwen bevordert de biodiversiteit en ons leefklimaat!
Voor meer informatie: www.bouwnatuurinclusief.nl

7. BRONNEN

Literatuur

- De amfibieën en reptielen van Nederland. Creemers. R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009
- De Vegetatie van Nederland deel 1 t/m 5. Schaminée e.a. 1995
- Nederlandse Ecologische Flora deel 1 t/m 5. Drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra, T. Westra 1985-1994
- Veldgids Europese Zoogdieren. P. Twisk, A. van Diepenbeek, J.P. Bekker 2010.
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Broekhuizen, S., K. Spoelstra. J.N.M.Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys 2016
- Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming. 11 oktober 2017. Zoogdierverseniging en provincie Noord- Brabant.
- Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Tirion Natuur.
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz & Andreas Kiefer 2017.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12
- Kennisdocument Huismus. *Passer domesticus*. Versie 1.0 juli 2017. BIJ12
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.
- Interim omgevingsverordening Noord-Brabant
- Handreiking woningbouw en AERIUS. Uitgave Rijksoverheid
- Atmosferische stikstofdepositie en Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen in Vlaanderen; 2015 uitgave Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
- Gedragscode soortbescherming gemeenten voor Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en Bestendig beheer of onderhoud 2020-2023. Uitgave BIJ12

Gegevensverstrekking

NDFF - quickscanhulp.nl, d.d. 12-11-2023

Internetsites

-www.minInv.nederlandsesoorten.nl/
-www.Verspreidingsatlas.nl
-www.quickscanhulp.nl
-www.ruimtelijkeplannen.nl
-www.kaartbank.brabant.nl

BIJLAGE 1 - TOELICHTING SOORTENBESCHERMING

De **Conventie van Bern** is een internationaal verdrag over het behoud van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en de daarbij behorende grensoverschrijdende natuurlijke leefmilieus in Europa. Bijzondere aandacht wordt besteed aan kwetsbare soorten en aan soorten die met uitsterven worden bedreigd. Het verdrag werd in 1979 ondertekend door de Europese Unie, Monaco, Burkina Faso, Marokko, Tunesië en Senegal en ligt aan de basis van de huidige Europese en nationale natuurwetgeving.

De **Conventie van Bonn** is een internationaal verdrag met het doel migrerende diersoorten te beschermen. Het verdrag werd in 1979 in Bonn getekend onder auspiciën van de VN.

De **Habitatrichtlijn (HR)** is in 1992 door de Europese Unie vastgesteld en gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit in de Europese Unie door natuurlijke habitatten en wilde dier- en plantensoorten die van Europees belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De **Vogelrichtlijn** is in 1979 door de Europese Unie vastgesteld en gericht op de instandhouding van alle natuurlijk in Europa in het wild levende vogelsoorten.

Bijlage	Categorie	Habitatrichtlijn/ Vogelrichtlijn	Wnb
Bern1	Strikt beschermde plantensoorten	HR-bijlage 4	§ 3.2 art 3.5
	Strikt beschermde plantensoorten	HR-bijlage 2	§ 3.2 art 3.5
Bern 2	Strikt beschermde diersoorten	HR-bijlage 4	§ 3.2 art 3.5
	Strikt beschermde vogelsoorten	Vogelrichtlijn	§ 3.1 art 3.1
Bern 3	Beschermde diersoorten	HR-bijlage 2 en 5	§ 3.3 art 3.10
	Beschermde vogelsoorten	Vogelrichtlijn	§ 3.1 art 3.1
Bonn 1	Strikt beschermde (migrerende) diersoorten	HR-bijlage 4	§ 3.2 art 3.5
	Strikt beschermde (migrerende) vogelsoorten	Vogelrichtlijn	§ 3.1 art 3.1
Bonn2	Beschermde (migrerende) diersoorten	HR-bijlage 4	§ 3.3 art 3.10
	Beschermde (migrerende) vogelsoorten	Vogelrichtlijn	§ 3.1 art 3.1

TABEL 2 - SOORTEN VAN DE VOGELRICHTLIJN

Algemeen

Alle Europese inheemse vogels zijn beschermd met de Vogelrichtlijn, waarbij een onderscheidt gemaakt kan worden van soorten waarvoor een striktere bescherming geldt (vermeldt in bijlage 2 van de Conventie van Bern en bijlage 1 van het Verdrag van Bonn) en soorten waarvoor die bescherming minder strikt is (bijlage 3 Bern en bijlage 2 Bonn). Echter voor alle soorten is de bescherming van Wnb § 3.1 art 3.1 van toepassing. Van een aantal soorten zijn ook de verblijfplekken en nesten buiten het broedseizoen beschermd, de zgn. jaarrond beschermde verblijfplekken.

Vogels met jaarrond vaste verblijfplekken

Door de RVO is een lijst van vogelsoorten opgesteld waarbij een onderscheidt is gemaakt tussen de volgende categorieën van beschermde vaste verblijfplekken die deze soorten onderhouden

1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Verblijfplekken van soorten uit categorie 1,2,3 en 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd en is ontheffing altijd noodzakelijk. Verblijfplekken van soorten uit categorie 5 zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of “als ecologische omstandigheden” dat rechtvaardigen. Voor deze soorten, die slechts deels vaste nestplekken onderhouden geldt niet zozeer de bescherming van de nestplek zelf, maar meer die van het type nestgelegenheid.

Lijst van vogels die vaste verblijfplekken onderhouden

Soort	categorie	soort	categorie	soort	categorie
steenuil	1	boomklever	5	pimpelmees	5
gierzwaluw	2	boomkruiper	5	raaf	5
huismus	2	bosuil	5	ruigpootuil	5
roek	2	brilduiker	5	spreeuw	5
grote gele kwikstraat	3	draaihal	5	tapuit	5
kerkuil	3	groene specht	5	torenvalk	5
oehoe	3	ekster	5	zeearend	5
ooievaar	3	gekraagde roodstaart	5	zwarte kraai	5
slechtvalk	3	glanskop	5	zwarte mees	5
boomvalk	4	grauwe vliegenvanger	5	zwarte roodstaart	5
buizerd	4	grote bonte specht	5		
havik	4	hop	5		
ransuil	4	huiszwaluw	5		
sperwer	4	ijsvogel	5		
wespendief	4	kleine bonte specht	5		
zwarte wouw	4	kleine vliegenvanger	5		
blauwe reiger	5	koolmees	5		
boerenzwaluw	5	kortsnavelboomkruiper	5		
Bonte vliegenvanger	5	oeverzwaluw	5		

BIJLAGE 3 - SOORTEN VAN DE HABITATRICHTLIJN

Bern I	Bern II	Bonn I	HR IV	categorie	soort	soort
Bern I				Sporenplanten	Geel schorpioenmos	Hamatocaulis vernicosus
Bern I				Sporenplanten	Tonghaarmuts	Orthotrichum rogeri
Bern I				Sporenplanten	Kleine vlotvaren	Salvinia natans
Bern I				Zaadplanten	Liggende raket	Sisymbrium supinum
Bern I			HR IV	Zaadplanten	Drijvende waterweegbree	Luronium natans
Bern I			HR IV	Zaadplanten	Groenknolorchis	Liparis loeselii
Bern I			HR IV	Zaadplanten	Kruipend moerasscherm	Apium repens
Bern I			HR IV	Zaadplanten	Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis
	Bern II			dagvlinders	Moerasparelmoervlinder	Euphydryas aurinia ssp. aurinia
	Bern II			Haften	Oeveraas	Palingenia longicauda
	Bern II			Libellen	Mercurwaterjuffer	Coenagrion mercuriale ssp. mercuriale
	Bern II			Zeezoogdieren	Walrus	Odobenus rosmarus ssp. rosmarus
	Bern II	Bonn I	HR IV	Reptielen	Dikkopschildpad	Caretta caretta
	Bern II	Bonn I	HR IV	Reptielen	Kemp's zeeschildpad	Lepidochelys kempii
	Bern II	Bonn I	HR IV	Reptielen	Lederschildpad	Dermochelys coriacea
	Bern II	Bonn I	HR IV	Reptielen	Soepschildpad	Chelonia mydas
	Bern II	Bonn I	HR IV	zeezoogdieren	Bultrug	Megaptera novaeangliae
	Bern II	Bonn I	HR IV	Zeezoogdieren	gewone vinvis	Balaenoptera physalus
		Bonn I	HR IV	Zeezoogdieren	noordse vinvis	Balaenoptera borealis
		Bonn I	HR IV	Zeezoogdieren	Potvis	Physeter catodon
			HR IV	Amfibieën	Poelkikker	Pelophylax lessonae
			HR IV	Vissen	Houting	Coregonus oxyrinchus
			HR IV	Weekdieren	Bataafse stroommossel	Unio crassus
			HR IV	Weekdieren	platte schijfhoren	Anisus vorticulus
			HR IV	Zoogdieren	Bever	Castor fiber ssp. albicus
			HR IV	Zoogdieren	Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
			HR IV	Zoogdieren	Lynx	Lynx ssp. lynx
			HR IV	Zoogdieren	Noordse woelmuis	Microtus oeconomus ssp. arenicola
			HR IV	Zoogdieren	Wilde kat	Felis silvestris ssp. silvestris
			HR IV	Zoogdieren	Wolf	Canis lupus
			HR IV	Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus
			HR IV	Zeezoogdieren	Butskop	Hyperoodon ampullatus
			HR IV	Zeezoogdieren	Dwergvinvis	Balaenoptera acutorostrata
			HR IV	Zeezoogdieren	Griend	Globicephala melas
			HR IV	Zeezoogdieren	Spitsdolfijn van gray	Mesoplodon grayi
			HR IV	Zeezoogdieren	Witte dolfijn	Delphinapterus leucas
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Boomkikker	Hyla arborea ssp. arborea
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Geelbuikvuurpad	Bombina variegata ssp. variegata
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Heikikker	Rana arvalis ssp. arvalis
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Kamsalamander	Triturus cristatus

Bern I	Bern II	Bonn I	HR IV	categorie	soort	soort
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Rugstreeppad	Bufo calamita
	Bern II		HR IV	Amfibieën	Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans ssp. obstetricans
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Apollovlinder	Parnassius apollo
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Boszandoog	Lopinga achine
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Donker pimperlblauwtje	Maculinea nausithous
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Grote vuurvler	Lycaena dispar ssp. batava
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Pimperlblauwtje	Maculinea teleius
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Tijmblauwtje	Maculinea arion
	Bern II		HR IV	Dagvlinders	Zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero
	Bern II		HR IV	Kevers	Brede Geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus
	Bern II		HR IV	Kevers	Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
	Bern II		HR IV	Kevers	Juchtleerkever	Osmoderma eremita
	Bern II		HR IV	Kevers	Vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus
	Bern II		HR IV	Libellen	Bronslibel	Oxygastra curtisii
	Bern II		HR IV	Libellen	Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
	Bern II		HR IV	Libellen	Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
	Bern II		HR IV	Libellen	Groene glazenmaker	Aeshna viridis
	Bern II		HR IV	Libellen	Noordse winterjuffer	Sympecma annulata ssp. braueri
	Bern II		HR IV	Libellen	Oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons
	Bern II		HR IV	Libellen	Rivierrombout	Gomphus flavipes ssp. flavipes
	Bern II		HR IV	Libellen	sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis
	Bern II		HR IV	Nachtvlinders	Teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina
	Bern II		HR IV	Reptielen	Gladde slang	Coronella austriaca ssp. austriaca
	Bern II		HR IV	Reptielen	Muurhagedis	Podarcis muralis ssp. brongniardii
	Bern II		HR IV	Reptielen	Zandhagedis	Lacerta agilis ssp. agilis
	Bern II		HR IV	Vissen	Steur	Acipenser sturio
	Bern II		HR IV	Zoogdieren	Hamster	Cricetus cricetus ssp. canescens
	Bern II		HR IV	Zoogdieren	Otter	Lutra lutra ssp. lutra
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteini
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Bosvleermuis	Nyctalus leisleri ssp. leisleri
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Brandts vleermuis	Myotis brandti ssp. brandti
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Franjestaart	Myotis nattereri
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus ssp. auritus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus ssp. austriacus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus ssp. emarginatus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros ssp. hipposideros
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Meervleermuis	Myotis dasycneme

Bern I	Bern II	Bon I	HR IV	categorie	soort	soort
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros ssp. hipposideros
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Meervleermuis	Myotis dasycneme
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Noordse vleermuis	Eptesicus nilssoni ssp. nilssoni
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Rosse vleermuis	Nyctalus noctula ssp. noctula
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus ssp. murinus
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Vale vleermuis	Myotis myotis ssp. myotis
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Watervleermuis	Myotis daubentoni ssp. daubentoni
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Bruinvis	Phocoena phocoena ssp. phocoena
	Bern II		HR IV	Vleermuizen	Dwergpotvis	Kogia breviceps
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Gestreepte dolfijn	Stenella coeruleoalba
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Gewone dolfijn	Delphinus delphis
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Gewone spitsdolfijn	Mesoplodon bidens
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Grijze dolfijn	Grampus griseus
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Kleine zwaardwalvis	Pseudorca crassidens
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Narwal	Monodon monoceros
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Orca	Orcinus orca
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Tuimelaar	Tursiops truncatus ssp. truncatus
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
	Bern II		HR IV	Zeezoogdieren	Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris

BIJLAGE 4 - NATIONAAL BESCHERMDE SOORTEN ('ANDERE SOORTEN')

Onder dit beschermingsregime vallen de nationaal beschermde soorten als bedoeld in bijlage A en B van Wnb artikel 3.10 (respectievelijk) lid 1a en 1c. Internationaal staan deze vermeldt in bijlage 3 van de Conventie van Bern en bijlage 2 en 5 van de Habitatrichtlijn.

soortgroep	soort	soort	bescherming
Amfibieën	Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>	Andere soorten (bijlage A)
Amfibieën	Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Amfibieën	Vuursalamander	<i>Salamandra</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Bosparemoervlinder	<i>Melitaea athalia</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Bruine eikenpage	<i>Satyrium ilicis</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Duinparemoervlinder	<i>Argynnis niobe</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Gentiaanblauwtje	<i>Maculinea alcon</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Grote paremoervlinder	<i>Argynnis aglaja</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Grote vos	<i>Nymphalis polychloros</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Kleine heivlinder	<i>Hipparchia statilinus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Kleine ijsvogelvlinder	<i>Limenitis camilla</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Kommavlinder	<i>Hesperia comma</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Sleedoornpage	<i>Thecla betulae</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Spiegeldikkopje	<i>Heteropterus morpheus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Veenbesblauwtje	<i>Plebejus optilete</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Veenbesparemoervlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Veldparemoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>	Andere soorten (bijlage A)
Dagvlinders	Zilveren maan	<i>Boloria selene</i>	Andere soorten (bijlage A)
Kevers	Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Beekrombout	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Donkere waterjuffer	<i>Coenagrion armatum</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Gevlekte glanslibel	<i>Somatochlora flavomaculata</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Gewone bronlibel	<i>Cordulegaster boltonii</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Hoogveenglanslibel	<i>Somatochlora arctica</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	Kempense heidelibel	<i>Sympetrum depressiusculum</i>	Andere soorten (bijlage A)
Libellen	speerwaterjuffer	<i>Coenagrion hastulatum</i>	Andere soorten (bijlage A)
Kreeftachtigen	Europese rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Reptielen	Adder	<i>Vipera berus ssp. berus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	Andere soorten (bijlage A)
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>	Andere soorten (bijlage A)
Reptielen	Ringslang	<i>Natrix</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>	Andere soorten (bijlage A)
Vissen	Kwabaal	<i>Lota</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren-	Boommarter	<i>Martes martes</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Damhert	<i>Dama dama</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Das	<i>Meles meles</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Andere soorten (bijlage A)

Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Damhert	<i>Dama</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Das	<i>Meles</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	Andere soorten (bijlage A)
Zoogdieren	Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>	Andere soorten (bijlage A)
Sporenplanten	Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Sporenplanten	Groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Andere soorten (bijlage B)
Sporenplanten	Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Akkerogentroost	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>vernus</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Beklierde ogentroost	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Berggamander	<i>Teucrium montanum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Bergnachtorchis	<i>Platanthera montana</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>foemina</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Bosboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemom</i> subsp. <i>nemorosus</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Bosdravik	<i>Bromopsis ramosa</i> subsp. <i>benekenii</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Breed wollegras	<i>Eriophorum latifolium</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Dreps	<i>Bromus secalinus</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i> subsp. <i>germanicum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Franjgentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>	Andere soorten (bijlage B)
	Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Geplooiide vrouwenmantel	<i>Alchemilla subcrenata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Getande veldsla	<i>Valerianella dentata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Gevlekt zonneroosje	<i>Tuberaria guttata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Gladde zegge	<i>Carex laevigata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Grote bosaardbei	<i>Fragaria moschata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemom</i> subsp. <i>polyanthemoides</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Karhuizeranjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Karwijselie	<i>Selinum carvifolia</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kleine ereprijs	<i>Veronica verna</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kleine schorseneer	<i>Scorzonera humilis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>	Andere soorten (bijlage B)

Zaadplanten	Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Korensla	<i>Arnosaris minima</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kranskarwij	<i>Carum verticillatum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Kruiptijm	<i>Thymus praecox</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Lange zonnedauw	<i>Drosera longifolia</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Liggende ereprijs	<i>Veronica prostrata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta</i> subsp. <i>sagittata</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i> subsp. <i>croceum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Ruw pazelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Scherpkruid	<i>Asperugo procumbens</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Schubzegge	<i>Carex lepidocarpa</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Spits havikskruid	<i>Hieracium lactucella</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Steenbraam	<i>Rubus saxatilis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Stofzaad	<i>Monotropa hypopitys</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Tengere distel	<i>Carduus tenuiflorus</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Tengere veldmuur	<i>Minuartia hybrida</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Trosgamander	<i>Teucrium botrys</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Veenbloembies	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Vroege ereprijs	<i>Veronica praecox</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Wilde averuit	<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>campestris</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Wilde weit	<i>Melampyrum arvense</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Wolfskers	<i>Atropa bella-donna</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Zandwolfsmelk	<i>Euphorbia seguieriana</i>	Andere soorten (bijlage B)
Zaadplanten	Zinkviooltje	<i>Viola lutea</i> subsp. <i>calaminaria</i>	Andere soorten (bijlage B)

BIJLAGE 5 - SOORTEN MET EEN VRIJSTELLING**Uitgezonderd:**

	Geen vrijstelling
1	Vrijstelling voor ingrepen aan bebouwing en erven.
2	Tijdelijke vrijstelling van juli t/m september
3	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus tot 15 oktober
4	Tijdelijke vrijstelling periode maart en april en periode juli t/m september
5	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus t/m februari

	Drente	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord- Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	ANWVB RN art 3.31
zoogdieren													
Aardmuis													
Bosmuis													
Bunzing													
Dwergmuis													
Dwergspitsmuis													
Eekhoorn						4							
Egel													
Gewone bosspitsmuis													
Haas													
Hermelijn													
Huisspitsmuis		1											
Konijn													
Ondergrondse woelmuis													
Ree													
Rosse woelmuis													
Steenmarter						5							
Tweekleurige bosspitsmuis													
Veldmuis		1											
Vos													
Wezel													
Woelrat													
Amfibieën en reptielen													
Bruine kikker													
Gewone pad													
Hazelworm						2							
Kleine watersalamander													
Levendbarende hagedis						3							
Meerkikker													
Bastaardkikker													

BIJLAGE 6 - WERKEN MET GEDRAGSCODE

Met het oog op mogelijke verblijf/nestelplekken van kleine zoogdieren, vogels en amfibieën kan gewerkt te worden met een door het Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode om overtredingen te voorkomen. Aanbevolen wordt om te werken naar de ‘Gedragscode soortbescherming gemeenten voor Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en Bestendig beheer of onderhoud (versie 4-12-2020)’ Deze gedragscode is tot 2023 geldig en opgesteld en uitgegeven door de Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland met medewerking van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De inzet van de gedragscode met betrekking tot de soorten waarvoor deze dient te worden toegepast is beperking van schade bij handelingen in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling. Voor de betrokken soorten mogen de verboden beperkt worden overtreden. De gedragscode kan bij ruimtelijke ontwikkeling toegepast worden op soorten die beschermd zijn middels paragraaf 3.1 (vogelrichtlijn) en 3.2 (‘andere soorten’) van de Wet natuurbescherming. Soorten en verblijfplekken die onder de strikte bescherming vallen zijn uitgesloten van werken met gedragscode. Door de gedragscode worden de verblijfplekken de verblijfplekken in verschillende categorieën verdeeld. B.v. verblijfplekken van watersalamanders worden tot de categorie 4 (van “leefgebied jaarrond in gebruik”. Bunzing en wezel kunnen voorplantingsplekken en rustplekken binnen een plangebied onderhouden. Deze worden door de genoemde gedragscode gecategoriseerd als verblijfplekken van de categorie 3 (tijdelijke rust- of voortplantingsplek). De gedragscode dient volgens het volgende protocol uitgevoerd te worden.

- Het opstellen van een werkprotocol voor het uitvoeren van de werkzaamheden die tot overtreding van de Wet natuurbescherming kunnen leiden. Het aantrekken van een ecologische deskundige om toe te zien op een correcte uitvoering van de werkzaamheden en om eventueel ecologisch advies te geven.
- Opruimwerkzaamheden dienen bij voorkeur handmatig te gebeuren.
- Bij het aantreffen van amfibieën en andere trage dieren dienen deze verzameld te worden en zo snel mogelijk op een geschikte plek uitgezet te worden. B.v in het geval van amfibieën binnen dekking gevende vegetatie langs de oevers van waters.
- Voor marterachtigen en andere snelle kleine zoogdieren dienen veilige vluchtwegen geboden te worden. De werkrichting dient dusdanig gekozen te worden dat vluchtende dieren niet gehinderd worden in het kiezen van de juiste vluchtrichting.
- Voor vluchtende dienen direct op hun vluchtweg buiten het plangebied schuilmogelijkheden aanwezig te zijn. B.v houtrillen voor marterachtigen.
- Versturende werkzaamheden dienen te geschieden buiten de kwetsbare perioden voor de betreffende soorten. Bijvoorbeeld voor watersalamanders is dat de winterrustperiode die gesteld kan worden tussen 1 oktober en 1 april. Na 1 april zijn de meeste watersalamanders naar het water vertrokken. Voor de marterachtigen is de kwetsbare periode de voortplantingsperiode die gesteld wordt tussen 1 maart en 1 augustus (zie onderstaand overzicht).

soort	Jan	Feb	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec.
Water-salamanders												
Kleine marterachtigen												
De rode vlakken geven de kwetsbare perioden aan. Bij het verlaten van winterverblijfplekken van amfibieën speelt het weer ook een grote rol: in een warm voorjaar zullen deze eerder vertrokken zijn dan bij een koud voorjaar.												

- Voor verlies van leefgebied en verblijfsmogelijkheden dient compensatie geboden te worden door het aanbieden van alternatieve verblijfsmogelijkheden. B.v. door het aanleggen van steen- en houtstapelingen, oprichten van marterruiters en aanbrengen houtrillen

